

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ

Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace
Economy Analysis of the Selected Non-Governmental Organization

Student:

Lucie Pekarčíková

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.

Ostrava 2016

Zadání bakalářské práce

Student: **Lucie Pekarčíková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6202R049 Účetnictví a daně
Téma: **Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace**
Economy Analysis of the Selected Non-Governmental Organization
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Charakteristika neziskových organizací
 3. Financování vybrané nestátní neziskové organizace
 4. Analýza hospodaření vybrané neziskové organizace
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratek
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 400 s. ISBN 978-80-7478-799-7.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace 2012*. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 294 s. ISBN 978-80-7357-737-7.
KOLEKTIV AUTORŮ. *Neziskové organizace – vybrané problémy ekonomiky*. Praha: Wolters Kluwer, 2013. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Šárka Kryšková, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

Ing. Jana Hakalová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, kromě příloh č. 1 – 4, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 6. 5. 2016

Lucie Pekarčíková

Obsah

1	Úvod	5
2	Charakteristika neziskových organizací	7
2.1	Vymezení základních pojmů a charakteristické znaky neziskových organizací..	7
2.1.1	Vymezení neziskových organizací dle projektu The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project	7
2.1.2	Vymezení dle Pestoffova trojúhelníku.....	8
2.1.3	Definice neziskových organizací	9
2.2	Funkce nestátních neziskových organizací	10
2.3	Druhy nestátních neziskových organizací v ČR.....	12
2.3.1	Spolky	12
2.3.2	Fundace	14
2.3.3	Ústavy	16
2.3.4	Církev, náboženské společnosti a církevní právnické osoby	17
2.3.5	Politické strany a politická hnutí.....	18
2.3.6	Společenství vlastníků jednotek.....	18
2.3.7	Veřejné vysoké školy	19
2.3.8	Ostatní nestátní neziskové organizace	20
2.4	Účetnictví	21
2.4.1	Podvojný účetnictví.....	22
2.4.2	Jednoduché účetnictví	23
2.5	Daně v neziskovém sektoru.....	24
2.5.1	Daň z příjmů	24
3	Financování vybrané nestátní neziskové organizace	27
3.1	Obecné principy financování neziskových organizací	27
3.2	Nástroje financování	28

3.3	Finanční zdroje	29
3.3.1	Veřejné financování	29
3.3.2	Neveřejné zdroje	29
3.4	Charakteristika vybrané nestátní neziskové organizace	31
3.5	Financování sboru dobrovolných hasičů	31
	Plán pro rok 2016	38
4	Analýza hospodaření vybrané neziskové organizace	40
4.1	Horizontální analýza	40
4.2	Vertikální analýza	45
4.3	Analýza SWOT	47
5	Závěr	49
	Seznam použité literatury	51
	Seznam zkratk	53
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou nestátních neziskových organizací. Celé toto téma bude probráno během pěti kapitol. První tři kapitoly budou převážně teoretického charakteru a to včetně úvodu do dané problematiky.

Ze všeho nejdříve se dozvíme něco o základních pojmech a charakteristikách neziskového sektoru jako takového. Sektor bude vymezen dle dvou různých postupů, abychom mohli lépe pozorovat rozdíly a problémy spojené se zařazením institucí k neziskovým. Jako příklady budou uvedeny i definice tohoto sektoru podle vybraných autorů. Následně bude blíže specifikován sektor nestátní. Budou zde popsány a vytyčeny především funkce základní. Velká část kapitoly, bude věnována podrobnějšímu rozboru druhů nestátních neziskových organizací v České republice. Nebude zapomenuto ani na jejich účetnictví a specifické daňové souvislosti.

Třetí kapitola se bude zabývat financováním v neziskovém sektoru. Obecně se zde dovíme informace o principech a nástrojích financování. Dále budou specifikovány možnosti finančních zdrojů. Následně se dostaneme ke krátké charakteristice vybrané nestátní neziskové organizace – Sbor dobrovolných hasičů Bohumín – Kopytov, a budeme aplikovat předešlé informace. Ze všeho nejdříve si tedy uvedeme finanční zdroje a výdaje, které jsou nutné k chodu sboru. Převážně se bude jednat o strukturu příjmů a výdajů, které jsou ze získaných zdrojů financovány. Abychom se dostali hlouběji do problematiky, budou k této části práce přiloženy grafy. Ke konci kapitoly bude poskytnut i graf vývoje těchto příjmů a výdajů v průběhu tří let.

Kapitola čtvrtá bude mít charakter praktický. Jelikož, je sbor institucí, která vede pouze jednoduché účetnictví a eviduje jen své příjmy a výdaje, budou zde uvedeny pouze konkrétní analýzy hospodaření. První z nich bude analýza horizontální, která znázorňuje vývoj jednotlivých položek v časovém sledu. Tu bude následovat analýza vertikální, která na rozdíl od analýzy horizontální znázorňuje podíl položek na celkové sumě. K jednotlivým výpočtům použijeme informace o financování sboru z výkazů příjmů a výdajů v letech 2013-2015. Na samém konci kapitoly bude uvedena analýza SWOT, kde si představíme slabé a silné stránky sboru a také jejich hrozby a příležitosti.

Cílem této práce je přiblížit problematiku hospodaření v neziskovém sektoru a provést analýzu hospodaření u konkrétní organizace. Vymezit, co se do neziskového sektoru zahrnuje, jaké jsou jeho základní funkce a v jakých formách můžeme instituce tohoto typu zakládat. K tomuto si musíme vytyčit i účetní a daňové zvláštnosti.

K získaným údajům bylo dosaženo za použití metody pozorování (měření), komparace a analýz. Výsledky byly prezentovány vědeckým popisem.

2 Charakteristika neziskových organizací

2.1 Vymezení základních pojmů a charakteristické znaky neziskových organizací

V této teoretické části se budeme zabývat charakteristickými znaky neziskového sektoru a jeho vymezení. Pro srovnání si zde uvedeme 2 pohledy na tuto problematiku a dále některé definice pro neziskové organizace.

2.1.1 Vymezení neziskových organizací dle projektu The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project¹

Vymezení neziskového sektoru, které použili autoři rozsáhlého mezinárodního srovnávacího projektu The Johns Hopkins Comparative Nonprofit Sector Project, je dnes často využívané jak u ekonomů, tak u politiků. V omezené verzi je využíváno např. i českou Radou vlády pro nestátní neziskové organizace. Podle tohoto vymezení musí organizace splňovat následující kritéria:

- organizovanost – organizace musí mít nějakou strukturu. Nezáleží na tom, zda je formální, neformální či registrována. Svůj význam zde plní např. fungování na základě zakládací smlouvy, organizační struktura, náplň činnosti atd.,
- soukromost – musí být institucionálně oddělena od vlády. Toto by nemělo znamenat, že je organizace oddělena od státních financí, ale neměla by vykonávat funkce připadající veřejné moci a správě,
- neziskovost – organizace nesmí rozdělovat zisk mezi vlastníky a management atd. Český právní řád toto kritérium určuje pod definicí, která říká, že organizace musí být založena za jiným účelem, než je podnikání,
- samosprávnost – musí být schopná se sama řídit. Je nezávislá, nepodléhá vládě.
- dobrovolnost – organizace obsahuje nějakou část dobrovolných zaměstnanců. Toto kritérium se může ovšem chápat také jako dobrovolné členství v organizaci, či dobrovolná účast na činnosti organizace.

Jak můžeme vyzorovat, toto vymezení není zdaleka jednoznačné. Vystavujeme se zde riziku se zahrnutím či vyřazením některých organizací.

¹ HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

2.1.2 Vymezení dle Pestoffova trojúhelníku²

Podle Pestoffa je neziskový sektor nazýván sektorem třetím. Schéma trojúhelníku poskytuje poměrně dobrý přehled o různorodosti organizací v neziskovém sektoru. Je zde také patrná neurčitost hranic a tedy i vzájemná ovlivnitelnost mezi jednotlivými sektory. Vztah mezi státem a neziskovým sektorem můžeme vytyčit např. jako transfery finančních zdrojů. Vztah k soukromému ziskovému sektoru může mít podobu sponzorství, ale také si mohou vzájemně konkurovat. Domácnosti představují zdroj dobrovolnosti a peněžních prostředků.

Ani toto vymezení ovšem není dokonalé. Nalezneme zde řadu institucí, které některé z faktorů nesplňují. „Příkladem mohou být státní podniky, které jsou založeny státní institucí (usnesením vlády – jsou tedy veřejné), a to za účelem zisku (jsou tedy ziskové). Druhým příkladem jsou veřejné vysoké školy, které jsou založeny zvláštním zákonem (zákon o založení příslušné veřejné vysoké školy), což indikuje veřejný charakter organizace, avšak legislativa upravující vysoké školy předpokládá absolutní autonomii, jak je tomu obvyklé u soukromých organizací.“³

Obr. 2.1 Pestoffův trojúhelník

Zdroj: Vlastní zpracování dle A. Berky a M. Kuběny, Nestátní neziskové organizace v České republice, 2006, s. 36

² HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

³ STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9. s. 16.

Opět se dostáváme k bodu, že i zde nejsou instituce založeny za účelem zisku. Cílem jejich činnosti je přímá produkce užitku. V některých literaturách se můžeme setkat také s označením nevýdělečné organizace. To ovšem neznamena, že organizace nesmí vytvářet zisk, jelikož ten může být dosahován vedlejší činností. Podmínkou je, že musí být reinvestován do činnosti hlavní.

Dále se dostáváme k rozdělení na státní a nestátní organizace. Jedná se o to, zda je zřizovatelem stát, vláda nebo také obec či kraj. V zahraničí se setkáme spíše s pojmem nevládní organizace. Mezi SNO můžeme zařadit především příspěvkové organizace, které ve velké míře zajišťují zdravotní služby, sociální služby, veřejné služby a školství.

Naproti tomu jsou NNO, které mají formu právnické či fyzické osoby. Tyto jsou zřizovány zpravidla občany. Někdy se setkáváme s označením nezávislý sektor, dobrovolný sektor či občanský sektor. V každém z případů záleží na tom, co chce autor zdůraznit a co považuje za nejdůležitější.

2.1.3 Definice neziskových organizací

Jako příklad si zde uvedeme pár vybraných definic neziskových organizací podle jednotlivých autorů:

- Neziskové organizace jsou organizace, které nebyly založeny či zřízeny za účelem podnikání. Jsou to organizace, o jejichž činnosti je jiný zájem, ať už od státu, společnosti, či určité skupiny lidí. Tyto organizace působí v rámci neziskového sektoru, a to jak veřejného, tak i soukromého.⁴
- Často užívaný pojem nezisková organizace je v právním řádu ČR naprosto neznámým pojmem. Označuje organizaci, která vznikla za účelem vykonávání veřejně prospěšné činnosti, nikoliv za účelem dosahování zisku.⁵
- Termín nezisková organizace označuje právnické osoby či organizace, které se primárně zabývají získáváním a přerozdělováním finančních prostředků pro účely dobročinné, rozvoje náboženství, kultury, vzdělání, sociální účely nebo pro realizaci dalších dobrých skutků.⁶

⁴ TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.

⁵ STEJSKAL Jan., *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2010. 272 s. ISBN 978-80-86825-55-7.

⁶ FAFT Special Recommendation VIII: Non-profin organizations [online]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/bestpractices/fatf/9specialrec/9special-rec8.pdf>, s. 3

Před rokem 2014 byli neziskoví poplatníci definováni jako „poplatníci, kteří nebyli založeni nebo zřízeni za účelem podnikání“. Po vstupu Nového občanského zákoníku v platnost již tato definice neplatí a je nahrazena pojmem „veřejně prospěšný poplatník“. Definice veřejně prospěšnosti najdeme v zákonu č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, § 146 a následující. K účelům zdaňování se však veřejně prospěšným poplatníkem stává právnická osoba, která v souladu se svým zakladatelským právním jednáním, statutem, stanovami, zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci jako svou hlavní činnosti vykonává činnost, která není podnikáním.⁷

Za veřejně prospěšného poplatníka lze označit zájmová sdružení právnických osob (pokud nejsou zřízena za účelem podnikání), spolky, odborové organizace, politické strany a politická hnutí, registrované církve a náboženské společnosti, nadace, vyjma rodinné nadace, nadační fondy, obecně prospěšné společnosti, ústavy, veřejné vysoké školy, veřejné výzkumné instituce, školské právnické osoby, organizace zaměstnavatelů, organizační složky státu, obce, kraje, dobrovolné svazky obcí, Regionální radu regionů soudružnosti, příspěvkové organizace, státní fondy a další. Naopak veřejně prospěšným poplatníkem dle zákona o daních z příjmů nejsou obchodní korporace, Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář, profesní komory s povinným členstvím se zdaňovaným členským příspěvkem, zdravotní pojišťovny, společenství vlastníků jednotek a tzv. rodinná nadace – nadace, která dle svého zakladatelského jednání slouží k podpoře osob blízkých zakladateli nebo jejíž činnost směřuje k podpoře osob blízkých zakladateli.

2.2 Funkce nestátních neziskových organizací

Nestátní neziskové organizace zajišťují činnosti, které by jinak musel obstarat sám stát, a tím pádem snižují celkové výdaje. Samotné nestátní neziskové organizace jsou projevem demokracie. Jde, zde o to, že každý má právo vstoupit do soukromého sektoru dobrovolně. Jedná se o projev tzv. filantropie (láska k lidem). Podíl NNO se odráží ve třech oblastech⁸:

- Zastupování veřejnosti na základě principu aktivního občanství – NNO hrají roli zástupců veřejnosti vůči složkám veřejné správy. NNO však nesmí stavět svůj zájem výše, než je zájem veřejnosti. Např. v zemích třetího světa, kde za obyvatelstvo vystupují nátlakové organizované skupiny vystupující jako nestátní neziskové organizace, vzrostla nedůvěra. Jednou z nejdůležitějších mezinárodních právních

⁷ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů.

⁸ BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

norem je Úmluva Evropské hospodářské komise OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v otázkách životního prostředí (tzv. Aarhuská úmluva). Tato úmluva označuje pojem „veřejnost“ a „dotčená veřejnost“. V České republice byla podepsána v roce 1998 a ratifikována v roce 2004. Pojem dotčená veřejnost označuje občany, kteří založili NNO za účelem větší moci při rozhodování a přístupu k právní ochraně, než má „obyčejný občan“. Mezi další funkce NNO můžeme zařadit tvorbu koncepcí, podíl na práci vládních pracovních skupin, poradní orgán pro stát i kraje atd.

- Sdružování odborníků vystupujících vůči státní správě – NNO jsou zvány státní správou jako odborníci nebo nositelé zkušeností u konkrétních problémech.
- Posílení přímé pozice občanů vůči státní správě – některé instituce jsou přímo zaměřeny na poskytování informací pro občany, hájení jejich zájmů a poskytování finančních prostředků.

Mezi základní funkce řadíme⁹:

- funkci ekonomickou – velký národohospodářský význam (např. jako zaměstnavatel či producent nebo spotřebitel statků),
- funkci sociální – řadíme zde funkci servisní, která zahrnuje např. poskytování specifických statků, a funkci participační, která plní význam potřeby sdružování či zapojování se do života společnosti,
- funkci politickou – tato se skládá z funkce ochránářské (dodržování základních lidských práv) a funkce demokratizační (možnost ovlivňovat veřejnou politiku a mínění),
- funkci informační,
- funkci kontrolní.

Stanovení organizačně-právních norem pro neziskový sektor vyvolalo zásadní otázku veřejné prospěšnosti. V ČR nebyla veřejná prospěšnost až do roku 2012, kdy vznikl Nový občanský zákoník, definována. Nyní zní její definice takto: *„veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný*

⁹ STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

*vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.*¹⁰

2.3 Druhy nestátních neziskových organizací v ČR¹¹

Tato kapitola se bude zabývat jednotlivými druhy nestátních neziskových organizací. U vybraných druhů bude uvedeno jejich založení, vznik a řízení. Tyto organizace nevycházejí z iniciativy státu, ale jeho občanů.

2.3.1 Spolky

Tato forma nestátní neziskové organizace je nejčastějším druhem. Svůj podíl na tom nese jednak administrativní jednoduchost při založení, rychlost i nízké náklady, a jednak různorodost účelu založení. Je jen na občanech jaký cíl budou jejich spolky mít. Spolky jsou právnickými osobami, které jsou registrovány u ministerstva vnitra.

Vznik

Spolek může být založen minimálně třemi osobami, se společným zájmem. Tyto osoby musí připravit tzv. stanovy, které musejí být uloženy v sídle spolku. Musejí obsahovat:

- název,
- sídlo,
- účel,
- práva a povinnosti členů,
- určení statutárního orgánu.

Název spolku musí obsahovat název „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo zkratku z. s. Vznik je uskutečněn dnem zápisu do veřejného rejstříku. Pokud nebylo ve lhůtě třiceti dnů vydáno rozhodnutí o odmítnutí zápisu a přesto není spolek zapsán ve veřejném rejstříku, považuje se k uplynutí této lhůty za zapsaný.

Spolek může být založen také usnesením stávající schůze. Každý, kdo se na této schůzi zapíše do listiny přítomných a splňuje podmínky pro členství, je považován jako osoba, která se do spolku přihlásila. Dále se na této schůzi volí členové orgánů. Svolavatel schůze je také povinen vypracovat stanovy.

¹⁰ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. §146.

¹¹ STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

Zánik

Spolek je zrušen soudem na návrh osoby nebo i bez něj, pokud vykonává zakázanou činnost, vyvíjí činnost, která si odporuje s činností, která je popsána ve stanovách, nutí osoby k členství ve spolku a podílení se na jeho aktivitách, brání členům vystoupit.

V sídle spolku je k nahlédnutí soupis jmění spolku, který je vyhotoven likvidátorem. Likvidační zůstatek je zpeněžen jen v tom rozsahu, v jakém to je nutné pro vyrovnání dluhů a se zbytkem je naloženo tak, jak je tomu ve stanovách. Likvidátorem může být jmenován pouze člen statutárního orgánu nebo člen spolku.

Členství, řízení a hospodaření spolku

Členem spolku může být fyzická i právnická osoba, která bude respektovat stanovy a ve lhůtě splatí členský příspěvek. O přijetí rozhoduje ve většině případů nejvyšší orgán. Vedení seznamu členů není povinné. V případě, že bude seznam členů zveřejněn, nesmí v něm být uvedeni ti členové, kteří s tím nesouhlasí. Při nezaplacení členského příspěvku členství zaniká. To i v případě, že chce člen vystoupit sám od sebe nebo je vyloučen z důvodu hrubého porušení povinností.

Povinnými orgány spolku je statutární orgán a nejvyšší orgán. Kontrolní komise a další orgány jsou nepovinny. V případě, že stanovy určují zřízení kontrolní komise, musí se skládat alespoň ze tří členů, které volí členská schůze. Členové této komise nesmějí být zároveň statutárním orgánem nebo likvidátorem. Rozhodčí komise má za úkol řešit spory ve spolkové samosprávě. Funkční období členů orgánu je z pravidla pět let.

Nejvyšším orgánem bývá členská schůze, která mimo jiného určuje zaměření hlavní činnosti, mění stanovy, hodnotí činnost jiných orgánů a schvaluje výsledek hospodaření. Zasedání této schůze svolává statutární orgán nejméně 30 dnů předem, a to minimálně jednou za rok. Ve výjimečných případech se členská schůze schází na základě podnětu kontrolního orgánu, nebo minimálně jedné třetiny členů spolku.

Na začátku schůze je volen předseda zasedání, popřípadě další členové. Tomu předchází zjištění, zda je schůze schopná usnášení. K tomu je zapotřebí, aby byla přítomna většina členů spolku. Usnesení je přijato, pokud pro něj hlasuje většina přítomných členů. V případě, že schůze není usnášení schopná, je možné ji přesunout na náhradní termín a to nejpozději do následujících šesti týdnů. Z každého zasedání je nutné vyhotovit zápis, který má na starost statutární orgán, předseda zasedání, anebo jiný pověřený člen. V sídle spolku je umožněno každému členu do zápisu nahlížet.

Pobočné spolky a svazy

V případě, že mají spolky stejný zájem na vybraném tématu, mohou vytvořit nový spolek jako svůj svaz. V názvu musí být jeho svazová povaha vyjádřena.

Stanovami může být založen pobočný spolek. Vznik je uskutečněn dnem zápisu do veřejného rejstříku, kdy návrh podává spolek hlavní. Právní osobnost tohoto pobočného spolku je odvozena od právní osobnosti spolku hlavního. Z jeho názvu musí být patrný prvek hlavního spolku. Také musí být jasně zřetelné, že se jedná o spolek pobočný. Pokud dojde ke zrušení hlavního spolku, zaniká tak i spolek pobočný.

2.3.2 Fundace

*„Fundace je právnická osoba vytvořená majetkem vyčleněným k určitému účelu. Její činnost se váže na účel, k němuž byla zřízena.“*¹² Můžeme říct, že se tedy jedná o speciální NNO, které shromažďují majetek za účelem plnění společensky prospěšných cílů. Jako příklad si můžeme uvést humanitární, sociální, kulturní a environmentální aktivity. Fundace dále dělíme na Nadace a nadační fondy.

Nadace¹³

Nadace mají na rozdíl od nadačního fondu formu trvalého charakteru. Zakládají se pomocí zakládací listiny. Může dojít i k tzv. pořízení pro případ smrti. Toto založení má ovšem trochu odlišný postup (viz. Nový občanský zákoník, Oddíl 3, Fundace).

Zakládací listina se označuje jako nadační listina, a musí obsahovat název a sídlo nadace; jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo; vymezení účelu, pro který se nadace zakládá; údaj o výši vkladu každého zakladatele; údaj o výši nadačního kapitálu; počet členů správní rady i jména a bydliště jejích prvních členů a údaj, jakým způsobem členové správní rady za nadaci jednají; počet členů dozorčí rady i jména a bydliště jejích prvních členů, případně, není-li dozorčí rada zřizována, jméno a bydliště prvního revizora; určení správce vkladů a podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, nebo okruh činností, jež nadace může vzhledem k svému účelu vykonávat, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.¹⁴

¹² Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, § 303.

¹³ Advokátní kancelář Pavelec. Články. Založení nadace. [online]. Dostupné z: <http://www.aktp.cz/cs/zalozeni-nadace>

¹⁴ Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, § 310.

Před vznikem nadace musí být složen vklad, který musí činit alespoň 500 000 Kč. Pokud je vklad v jiné formě než peněžní, musí být oceněn znalcem a musí splňovat předpoklad trvalého výnosu a nesmí sloužit jako jistota. Vkladem může být také cenný papír.

Řídící orgán nadace (správní rada) musí do třiceti dnů ode dne vzniku vydat statut nadace, který upravuje vnitřní procesy.

Nadace vznikají dnem zápisu do veřejného rejstříku. Návrh podává zřizovatel nebo vykonavatel závěti.

Statutárním orgánem nadace je správní rada, která musí mít minimálně tři členy. Její funkční období je pěti leté, pokud tomu není ručeno jinak. Funkci kontrolního orgánu u nadací vykonává dozorčí rada skládající se opět alespoň ze tří členů. Povinnost zřídit dozorčí radu vzniká, pokud nadační kapitál dosáhne alespoň 5 000 000 Kč. Jestliže není dozorčí rada zřízena, vykonává funkci kontrolního orgánu revizor.

Nadace má možnost přeměny, pokud to nevylučuje nadační listina, a to formou sloučení s jinou nadací či nadačním fondem. K přeměně může dojít i pouhou změnou právní formy z nadace na fond.

Pokud je dosaženo účelu, pro který byla nadace založena, dojde k jejímu zrušení. V takovém případě je správní radou zvolen likvidátor. Ten postupuje podobně, jako tomu bylo u spolků (viz. kap. 2.5.1.2 Zánik) ovšem s tím rozdílem, že s likvidačním rozdílem manipuluje tak, jak je to určeno v nadační listině.

Soudem je nadace zrušena na návrh osoby, nebo i bez návrhu, např. v případě že vyvíjí zakázanou činnost, neposkytuje nadační příspěvky déle než dva roky a nemá k tomu vážný důvod, nadační jistina se snížila pod 500 000 Kč a pokud není trvale možné, aby plnila svůj účel.

Nadace zaniká výmazem z veřejného rejstříku.

Nadační fondy

Nadační fondy mají pouze dočasný charakter. Výhodou zde ale oproti nadacím je, že nemají povinnost skládat ani nadační jistinu a ani kapitál. Vklad zde nemusí splňovat charakter trvalého výnosu.

Založení probíhá za účelem společenského nebo hospodářského užitku. Označení „nadační fond“ musí být obsaženo v názvu fondu. Způsoby založení jsou stejné jako u nadace, a tím je tedy zakládací listina nebo pořízení pro případ smrti. Náležitosti, které musí zakládací listina neboli zakladatelské právní jednání, obsahovat, jsou až na pár odchylek totožné jako v předešlém případě. Vznik je uskutečněn dnem zápisu do obchodního rejstříku.

Majetek se skládá ze souboru vzniklých vkladů a darů, kdy, jak už bylo řečeno, nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu. Na rozdíl od nadace, majetek lze zcizit nebo použít k investici, která je považována za obezřetnou.

Pokud to zakladatelské právní jednání výslovně dovoluje, je možné změnit nadační fond na nadaci. Tomuto ovšem přechází schválení dozorčí radou nebo revizorem. Nadační fond je povinen nejméně třicet dnů před zasedáním správní rady zveřejnit oznámení o záměru změny právní formy.

O zrušení nadačního fondu správní rada rozhodne, pokud již fond není dále schopný plnit svůj účel. Pro zrušení s likvidací je nutné, aby rada zvolila likvidátora. Další možností, jak zrušit nadační fond je zrušení soudem na návrh osoby a to v případě, že fond neplní účel zřízení. Zánik fondu je ke dni výmazu z veřejného rejstříku.

2.3.3 Ústavy

Od 1. 1. 2014 vstoupil v platnost Nový občanský zákoník a ten s sebou přinesl mnoho změn. Před rokem 2014 nevznikaly ústavy, ale tzv. obecně prospěšné společnosti, pro které nyní není žádná právní úprava. Ty, které vznikly před rekodifikací, mohou dále pokračovat podle zákona č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech ve znění pozdějších předpisů, anebo měly možnost transformace na ústavy, nadaci či nadační fondy. Jelikož zákon o obecně prospěšných společnostech již neplatí, nové OPS dále nemohou vznikat.

Ústav je právnická osoba, která se zřizuje za účelem uskutečňování užitečné společenské či hospodářské činnosti. Při tom využívá své osobní a majetkové složky. Výsledky činnosti ústavu jsou všem stejně dostupné.

Založení ústavu je totožné se založením nadačního fondu, tedy zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Zakladatelské právní jednání musí obsahovat alespoň název ústavu a jeho sídlo; účel ústavu vymezením předmětu jeho činnosti, popřípadě i předmět jeho podnikání; údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu; počet členů správní rady i jména a bydliště jejích prvních členů a podrobnosti o vnitřní organizaci ústavu, nevyhradí-li se její úprava statutu ústavu.

Pokud je zakladatelským právním jednáním zavedena dozorčí rada, musí se v něm uvést počet, jména členů a jména a bydliště jejích prvních členů. V názvu ústavu musí být obsaženo spojení „zapsaný ústav“, či zkratka „z. ú.“. Ústav vzniká dnem zápisu do veřejného rejstříku.

Statutárním orgánem je zpravidla ředitel. Statut má možnosti si zvolit i jiné označení, nesmí však vzbudit klamný dojem o jeho povaze. Ředitel nesmí být členem správní ani dozorčí rady. Členy správní rady jmenuje a odvolává zakladatel. Její období je tři leté, pokud

zakladatelské právní jednání neurčí jinak. Správní rada schvaluje rozpočet, účetní závěrku a výroční zprávu. Také rozhoduje o zahájení provozu obchodního závodu nebo jiné vedlejší činnosti.

Statut je vydán správní radou, pokud to určí zakladatelské právní jednání. Po té zveřejněn ve sbírce listin a každý má právo do něj nahlížet a pořizovat si z něj výpisy.

Pokud výše čistého obrátu statutu překročí deset milionů Kč, vzniká povinnost ověřování účetní závěrky a výroční zprávy auditorem. Výroční zpráva se zveřejňuje do šesti měsíců po skončení účetního období ve sbírce listin.

Ke zrušení ústavu dojde v případě, že ústav dlouhodobě neplní svůj účel. Postupuje se podobě jako u nadace.

2.3.4 Církve, náboženské společnosti a církevní právnické osoby

Církve a náboženské společnosti jsou právnické osoby vznikající seskupováním lidí, kteří mají společnou víru. Mají vlastní strukturu, orgány, předpisy. Mezi specifické znaky této skupiny organizací patří projev víry a náboženské obřady. Právní úprava je zakotvena v zákoně č. 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů.

Ke vzniku je nutné podat návrh na registraci a návrh na přiznání oprávnění registrované církve a náboženské společnosti k výkonu zvláštních práv. Návrh mohou podat alespoň tři fyzické osoby starší osmnáct let. Tyto osoby musejí mít právní způsobilost a musejí být občany ČR. Cizinci zde musejí mít trvalý pobyt. Jedná se o tzv. přípravný výbor. Členové výboru návrh podepíší a uvedou své osobní údaje. V návrhu je určeno, kdo bude jednat jménem výboru. Podává se ministerstvu kultury České republiky a musí obsahovat¹⁵:

- základní charakteristiku církve a náboženské společnosti, jejího učení a poslání,
- zápis o založení církve a náboženské společnosti na území České republiky,
- v originále podpisy nejméně tří set zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi a náboženské společnosti, s uvedením jejich osobních údajů podle tohoto zákona a s uvedením totožného textu na každém podpisovém archu, který uvádí plný název církve a náboženské společnosti, sbírající podpisy pro účel její registrace, a z něhož je patrné, že podpisový arch je podepisován pouze osobou hlásící se k této církvi a náboženské společnosti¹⁶,

¹⁵ Zákon č. 3 ze dne 27. listopadu 2002 o církvích a náboženských společnostech.

¹⁶ Zákon č. 85 ze dne 27. března 1990 o právu petičním.

- základní dokument.

Obsah základního dokumentu je uveden v zákonu č. 3/2002 Sb., § 10, odst. 3.

Zánik církve nebo náboženské organizace je uskutečněn zrušením registrace u ministerstva kultury ČR. Po zrušení probíhá likvidace. Společně s likvidací je spojen zánik všech evidovaných církevních právnických osob, které jí byly zřízeny.

2.3.5 Politické strany a politická hnutí

Základní úpravou pro tuto skupinu je zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách, politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Alespoň tříčlenný přípravný výbor, který je tvořený občany staršími osmnáct let, podává návrh na registraci ministerstvu vnitra. Členové v návrhu uvedou své osobní údaje a podpisy. Společně s návrhem se podává petice s minimálně tisíci občany, kteří vznik podporují, a stanovy. Ministerstvo provede registraci do patnácti dnů.

Zrušení je možné provést dobrovolným rozpuštěním, přeměnou na spolek, či sloučením s jinou stranou nebo hnutím. O zrušení může rozhodnout i soud. Zánik je ke dni výmezu ze seznamu stran a hnutí. Návrh na výmaz podává orgán nebo likvidátor, jedná-li se o zrušení s likvidací, a to do 10 dnů od zrušení.

2.3.6 Společenství vlastníků jednotek¹⁷

Společenství vlastníků jednotek je právnická osoba patřící mezi NNO, jejichž vznik není založen na základě práva dobrovolného sdružování. Toto společenství se zavazuje k vykonávání práva pouze ve věcech spojených se správou, provozem a opravami společenských částí domu. Nesmí podnikat a ani se na podnikání podílet, ať už přímo nebo nepřímo. Povinnost vzniku vyplývá ze zákona a to v domě s nejméně pěti jednotkami, kde alespoň tři jednotky jsou ve vlastnictví tří různých vlastníků. Dobrovolný vznik je možný tehdy, pokud se vlastníci dohodnou.

Vznik a zánik členství je spojen s převodem nebo přechodem vlastnictví jednotky. Spoluvlastníci jednotky jsou společnými členy společenství.

Založení společenství předchází schválení stanov. V případě, že společenství nebylo založeno prohlášením o rozdělení práva k domu a pozemku na vlastnické právo k jednotkám nebo ujednáním ve smlouvě o výstavbě, musí být stanovy schváleny vlastníky všech jednotek.

¹⁷ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

Stanovy, které mají podobu veřejné listiny (Nový občanský zákoník, § 1200), obsahují alespoň:

- název obsahující slovo „společenství vlastníků“ a označení domu, pro který společenství vzniklo,
- sídlo určené v domě, pro který společenství vlastníku vzniklo; není-li to možné na jiném vhodném místě,
- členská práva a povinnosti vlastníků jednotek, jakož i způsoby jejich uplatňování,
- určení orgánů, jejich působnosti, počet členů volených orgánů a jejich funkční období, jakož i způsob svolávání, jednání a usnášení,
- určení právních členů statutárního orgánu,
- pravidla pro správu domu a pozemku a užívání společných částí,
- pravidla pro tvorbu rozpočtu společenství, pro příspěvky na správu domu a úhradu cen služeb a pro způsob určení jejich výše placené jednotlivými vlastníky jednotek.

Pokud se společenství zakládá prohlášením o rozdělení práva k domu a pozemku na vlastnické právo k jednotkám ujednaným ve smlouvě o výstavě, nemusejí mít stanovy formu veřejné listiny. Vznik je uskutečněn na základě zápisu do veřejného rejstříku.

Nejvyšším orgánem je shromáždění tvořené všemi vlastníky jednotek. Pokud stanovy neurčí za statutární orgán předsedu společenství vlastníku, je statutárním orgánem výbor. Stanovami mohou být zřízeny i další orgány, ale nesmějí mít funkci určenou pro shromáždění nebo statutární orgán. Statutární orgán je povinen svolávat shromáždění alespoň jednou za rok. Příklady pro působnosti shromáždění jsou uvedeny v Novém občanském zákoníku, § 1208.

Zrušení společenství vlastníků, pokud bylo založeno dobrovolně, lze uskutečnit rozhodnutím. Ze zákona se společenství ruší dnem zániku vlastnického práva ke všem jednotkám v domě. Neprovádí se zde likvidace. Práva a povinnosti přecházejí na vlastníky jednotek.

2.3.7 Veřejné vysoké školy¹⁸

Veřejné vysoké školy jsou právnickou osobou uskutečňující akreditované studijní programy a programy celoživotního vzdělávání, které upravuje zákon č. 111 ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách).

¹⁸ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

Typ vzdělávací činnosti se odvíjí od typu uskutečňovaných akreditovaných studijních programů. Typy studijních programů dělíme na bakalářský, magisterský a doktorský.

Orgány se dělí na samosprávné akademické orgány a další orgány. Mezi samosprávné akademické orgány patří akademický senát, rektor, vědecká rada nebo umělecká rada. Na neuniverzitních vysokých školách to jsou akademická rada a disciplinární komise. K dalším orgánům patří správní rada veřejné vysoké školy a kvestor. Akademický senát veřejné vysoké školy má alespoň jedenáct členů, kde nejméně jednu třetinu a naopak nejvíce jednu polovinu tvoří studenti. Je to samosprávný zastupitelský akademický orgán. Jeho zasedání jsou veřejně přístupná. V čele školy je rektor, který je na návrh akademického senátu jmenován prezidentem republiky. Rektor rozhoduje a jedná ve věcech školy. Jeho funkční období je čtyřleté a může být jmenován dvě období po sobě. Jeho zástupci jsou prorektori. Rektor jmenuje a odvolává členy vědecké rady a disciplinární komise. Polovinu členů disciplinární komise tvoří studenti. Správní rada je tvořena nejméně devíti členy. Počet jejich členů musí být vždy dělitelný třemi. Funkční období je šest let. Kvestor vede hospodaření a vnitřní správu veřejné vysoké školy. Jejím jménem vystupuje v rozsahu stanovém rektorem.

2.3.8 Ostatní nestátní neziskové organizace¹⁹

K nestátním neziskovým organizacím patří také profesní komory, honební sdružení, zájmová sdružení právnických osob neziskového charakteru, školské právnické osoby, veřejně výzkumné instituce, odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, obecně prospěšné společnosti, státní fond, obec a kraj, regionální rada regionu soudržnosti.

Profesní komory rozhodují o právech a právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti profesních činností. Některá povolání mají členství v profesní komoře povinné. Každá profesní komora má svůj zákon. Výkonným orgánem komor je představenstvo, které volí svého předsedu. Ten jedná ve všech věcech komory. Příkladem těchto komor je např. Česká lékařská komora, Komora certifikovaných účetních atd.

Honební sdružení se zakládají na základě zákona o myslivosti. Název musí obsahovat označení „honební sdružení“ a jméno obce, ve které se nachází většina honebních pozemků. Členy mohou být pouze vlastníci nebo spoluvlastníci souvislých honebních pozemků (zákon pro vznik sdružení honitby). Honební sdružení vede seznam členů, kde je uveden počet hlasů jednotlivých členů, název a sídlo člena, jméno a

¹⁹ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

bydliště fyzické osoby. Tyto společenstva nesmějí podnikat a ani se na podnikání nijak podílet. Dále nesmějí zřizovat organizační složky. Návrh na registraci spolu s návrhem na uznání společenstevní honitby prodávají alespoň dva vlastníci honebních pozemků starší osmnáct let. Návrh se podává příslušnému orgánu státní správy myslivosti. Vznik je uskutečněn dnem registrace. Nejvyšším orgánem je valná hromada, která je svolávaná minimálně jednou ročně honebním starostou. Ten zastupuje společenstvo navenek. Pokud je členů více jak deset, je nutné založit honební výbor. Společenstvo odpovídá za své závazky celým svým majetkem a členové za jeho závazky ručí. Příjmy mohou tvořit např. příjmy z pronájmu společenstevní honitby, dary a dědictví. Zrušení společenstva je spojeno s likvidací a zánik je ke dni výmazu z rejstříku.

Zájmová sdružení právnických osob není od 1. 1. 2014 možné zakládat. Ty, které vznikly do tohoto data, se řídí dále zrušeným OZ 1964, mohou však změnit svou právní formu na spolek.

Neziskovou činnost je umožněno vykonávat i obchodním korporacím. Jsou to tedy právnické osoby založené za jiným účelem než podnikání. Dále jsou však řízeny Zákonem o obchodních korporacích. Z toho vyplývá povinnost zápisu do obchodního rejstříku. Osobní společnosti však za neziskovým účelem být založeny nemohou.²⁰

2.4 Účetnictví

Jelikož jsou všechny nestátní neziskové organizace právnickými osobami, jsou podle zákona o účetnictví povinny účetnictví vést. Pokud dodrží určená pravidla stanovená zákonem, je na jednotce jaký typ účetnictví si vybere. Nevýdělečné organizace mohou vést účetnictví podvojně a to v plném nebo zjednodušeném rozsahu, nebo účetnictví jednoduché.

Mezi vnitřní předpisy každé účetní jednotky patří vnitřní předpis dle § 33a odst. 9 ZÚ, kde jsou stanoveny práva a povinnosti osob v účetní jednotce; předpis, kterým se určí způsob oběhu účetních dokladů, jejich ukládání a pravidla skartace; účtový rozvrh, metodika k použití účetních metod, odpisový plán, způsoby evidence dlouhodobého majetku, pravidla pro inventarizaci a předpis pro vnitřní kontrolní systém. Většina NNO tvoří i předpisy pro tvorbu a čerpání účelových a vázaných fondů, organizaci veřejných sbírek a mnoho dalších.

Úkolem účetnictví je věrně, úplně a správně zachytit skutečný stav majetku, finanční situaci a průběh hospodaření účetní jednotky. Získané informace slouží také k finančnímu řízení, analýzu současného stavu a rozhodování v budoucnosti. Účetnictví zaznamenává stav a

²⁰ Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

změny majetku, závazků, zdrojů a výsledku hospodaření. Je to věrný zdroj informací jak pro samotnou účetní jednotku, tak pro její okolí.

Účetnictví se vede v české měně od vzniku až po zánik účetní jednotky a musí být úplné, správné, průkazné, srozumitelné, přehledné a musí být vedeno způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů. Při vedení účetnictví a sestavování účetní závěrky se právnické osoby řídí Zákonem o účetnictví.

2.4.1 Podvojně účetnictví

Podvojně účetnictví pro neziskové organizace je upraveno vyhláškou č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojněho účetnictví. Dále pak České účetní standardy 401 až 414. Podle § 9/4 zákona o účetnictví mohou vést zjednodušený rozsah účetnictví jednotky, které jsou malou nebo mikro účetní jednotkou, nemají povinnosti mít účetní závěrku ověřenou auditorem a současně jsou:

- spolkem, pobočným spolkem,
- odborovou organizací, pobočnou odborovou organizací, mezinárodní odborovou organizací a pobočnou mezinárodní odborovou organizací,
- organizací zaměstnavatelů, pobočnou organizací zaměstnavatelů, mezinárodní organizací zaměstnavatelů a pobočnou mezinárodní organizací zaměstnavatelů,
- církví a náboženskou společností nebo církevní institucí, která je právnickou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností,
- honebním společenstvem,
- obecně prospěšnou společností,
- nadačním fondem,
- ústavem,
- společenstvím vlastníků jednotek, nebo
- bytovým a sociálním družstvem.

Účetní jednotky, které účtují ve zjednodušeném rozsahu, nemusí např. účtovat o vymezených účetních případech, sestavují jednodušší účtový rozvrh, mohou spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize, sestavují účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu. Jednotka musí zvážit, zda je pro ni přechod na zjednodušený rozsah výhodný. Pokud by totiž např. získávala příspěvky z EU, jejichž účtování musí probíhat odděleně, bylo by velmi obtížné toto zachytit na zjednodušeném účtovém rozvrhu.

Pro podvojný účetnictví je povinnost vést deník, hlavní knihu, knihy analytických účtů a knihy podrozvahových účtů.

Účetní závěrka je obrazem o činnostech probíhajících v průběhu účetního období. Slouží také jako podklad pro kontakt s třetími subjekty (finanční úřady, dárce atd.) Závěrka se skládá z rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přílohy. Uspořádání rozvahy je určeno vyhláškou (příloha 1) a najdeme v ní položky majetku a jiných aktiv a závazky a jiná pasiva. Ve výkazu zisku a ztráty, který je také specifikován vyhláškou (příloha 2), najdeme informace týkající se nákladů, výnosů a výsledku hospodaření. Nepovinným výkazem u neziskového sektoru je přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu. Účetní jednotky, které nemají povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem, mohou sestavovat účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu, což se týká právě především neziskového sektoru. Povinnost ověřování závěrky auditorem mají např. ústavy (NOZ § 415), nadace a nadační fondy (NOZ § 341 a zákon č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech). Audit kontroluje jak finanční tak i nefinanční informace z účetnictví.

2.4.2 Jednoduché účetnictví

Jednoduché účetnictví upravuje § 1f zákona o účetnictví. Podle něj mohou vést jednoduché účetnictví účetní jednotky, které nejsou plátcem daně z přidané hodnoty, její celkové příjmy za poslední účetní období nepřesáhnou 3 000 000 Kč, hodnota jejího majetku nepřesáhne 3 000 000 Kč a zároveň musí být:

- spolkem a pobočným spolkem,
- odborovou organizací, pobočnou odborovou organizací, mezinárodní odborovou organizací a pobočnou mezinárodní odborovou organizací,
- organizací zaměstnavatelů, pobočnou organizací zaměstnavatelů, mezinárodní organizací zaměstnavatelů a pobočnou mezinárodní organizací zaměstnavatelů,
- církví a náboženskou společností nebo církevní institucí, která je právnickou osobou evidovanou podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností, nebo
- honebním společenstvem.

Principem jednoduchého účetnictví je plnit všechny funkce účetnictví avšak ve velmi zjednodušené formě. Jeho vedení je tak snadné a nezvyšují se administrativní náklady. Dokážeme z něj získat informace o příjmech a výdajích, majetku a závazcích a výši a struktuře účetního hospodářského výsledku. K účtování o peněžním hospodaření zde slouží

peněžní deník a evidence majetku, pohledávek a závazků probíhá odděleně. Účetní jednotky, které vedou jednoduché účetnictví, jsou povinny vést účetní knihy. Těmi jsou peněžní deník, kniha pohledávek a závazků a pomocné knihy o ostatních složkách majetku. První dvě knihy mají svou přesnou specifikaci. Pomocné knihy se odvíjí od konkrétní účetní jednotky. Jde například o knihu majetku, skladní karty, mzdovou evidenci atd.

Výsledek hospodaření se zjistí jako rozdíl součtu všech příjmů a součtu všech výdajů bez ohledu na ustanovení ZDP. Způsob, jak bude s dosaženým hospodářským výsledkem naloženo, je stanoven rozhodnutím příslušného orgánu účetní jednotky. Místo výkazů účetní závěrky je u jednoduchého účetnictví sestavován přehled o majetku a závazcích a přehled o příjmech a výdajích. Jejich forma není stanovena, avšak obecně se postupuje jako při sestavování rozvahy a výkazu zisku a ztráty.

2.5 Daně v neziskovém sektoru²¹

Daňovými poplatníky jsou i neziskové organizace a proto se musí vypořádat se všemi druhy daní. Jednou z nejdůležitějších daní je daň z příjmů. Tu si podrobněji rozebereme v následující podkapitole.

Neziskové organizace jsou i nestandardními plátcí daně z přidané hodnoty. Zákon jim totiž připisuje značné úlevy při výkonu poslání nebo činnosti, které jsou ve veřejném zájmu. Pokud však subjekt uskutečňuje ekonomické činnosti, přesto že byl založen za jiným účelem než je podnikání, stává se osobou povinnou k dani.

Subjekty neziskového sektoru jsou i poplatníkem daně z nemovitých věcí, daně z nabytí nemovitých věcí, daně silniční a daně spotřební.

2.5.1 Daň z příjmů

„Daň z příjmů je upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů; součástí tohoto zákona je i zdanění právnických osob (§ 17 a následující), které řeší také záležitosti neziskových organizací.“²²

Poplatníkem jsou všechny právnické osoby, které vymezuje zákon. Právnické osoby, které nejsou založeny za účelem podnikání, jsou v zákoně vymezeny pojmem veřejně prospěšný poplatník. Tím ovšem nejsou všechny neziskové organizace. Do tohoto pojmu se nezahrnují obchodní korporace, Česká televize, Český rozhlas, Česká tisková kancelář,

²¹ DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

²² MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. 11. Vyd. Olomouc: ANAG, 2011. s. 163. ISBN 978-80-7263-675-4.

profesní komory, zdravotní pojišťovny, společenství vlastníků a jednotek a nadace, které byly založeny za účelem podpory osoby blízké zakladateli.

Předmětem daně u veřejně prospěšného poplatníka jsou vždy příjmy z reklamy, z členského příspěvku, příjmy v podobě úroků a příjmy z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku. Úrokové příjmy se dle ZDP § 36 odst. 9 zdaňují devatenácti procentní sazbou a to už u zdroje. Organizace je tedy dostane v netto výši a nemusí jen kvůli nim podávat daňové přiznání. Do předmětu daně naopak nepatří např. příjmy z nepodnikatelské činnosti (pokud jsou její výdaje vyšší), datace, příspěvky, podpora nebo jiná podobná plnění z veřejných rozpočtů, podpora od Vinařského fondu (více v zákoně o daních z příjmů § 18a odst. 1). To, zda jsou výdaje vyšší než příjmy, se posuzuje za celé zdaňovací období.

„Poplatníci, kteří uplatňují široký základ daně (např. ústavy, OPS), nemusejí dělit činnosti na hlavní a vedlejší, jelikož předmětem daně jsou všechny jejich příjmy. V praxi to tedy znamená, že nezáleží na tom, zda má zisk z jedné činnosti a ztrátu z druhé. Daní totiž všech dohromady. Široký základ daně je tedy výhodný pro ty poplatníky, kteří vykazují ztrátu z hlavní činnosti a zisk z činnosti vedlejší. Můžou totiž výsledky hospodaření vzájemně kompenzovat.“²³

U tzv. úzkého základu daně se zvlášť daní zisk z hlavní činnosti a zvlášť zisk z činnosti vedlejší. Poplatníci zde nemůžou výsledky hospodaření kompenzovat, a proto většinou odvádějí daň z vedlejší činnosti. Z toho tedy můžeme odvodit, že je nutné rozlišovat, zda se jedná o poplatníka s úzkým nebo širokým základem daně.

Veřejně prospěšný poplatník musí vést své účetnictví tak, aby byly nejpozději ke dni účetní závěrky odděleně vedeny příjmy, které jsou předmětem daně, příjmy, které nejsou předmětem daně a příjmy, které předmětem daně jsou, ale jsou od ní osvobozeny²⁴. Podobně to platí i pro výdaje.

Od základu daně si můžou veřejně prospěšní poplatníci (s výjimkou OPS, neplatí pro OPD, která je vysokou školou nebo provozuje zdravotní potřeby) uplatnit odpočet daňové ztráty. Daňová ztráty vzniká v případě, že daňově uznatelné náklady jsou vyšší než zdaňované příjmy. Při realizaci výzkumu a vývoje je možné si odečíst 100 % výdajů na toto vynaložených.

Neziskové organizace mají také svůj speciální odpočet. Jedná se o tzv. 30 % odpočet. Ten ale pokaždé nemusí představovat 30 % základu daně. Obecně jde tedy základ daně (snížený o

²³ VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015. 157 s. ISBN 978-80-247-5477-2. s. 27.

²⁴ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. § 19.

výše uvedené odpočty) dále snížit o 30 % ze základu daně. Podmínkou je, že to, co bylo ušetřeno, musí být vynaloženo na pokrytí výdajů vynaložených na činnosti, z nichž získané příjmy nejsou předmětem daně. Maximálně však do 3 po sobě následujících zdaňovacích období. Pokud je 30 % základu daně méně než 300 000 Kč, lze odečíst 300 000 Kč. Maximálně však do výše základu daně nebo 1 000 000 Kč. Poplatníci, kteří pořizují veřejné služby v televizním nebo rozhlasovém vysílání tuto úsporu mohou použít na výdaje spojené s poskytováním veřejných služeb, společenství vlastníků jednotek na výdaje spojené se správou domu a poplatníci poskytující zdravotní služby na pokrytí výdajů spojených s tímto. Pro veřejné vysoké školy a veřejné výzkumné instituce platí, že pokud je 30 % základu daně méně než 1 000 000 Kč, mohou si uplatnit 1 000 000 Kč, opět však maximálně do výše základu daně a nejvíce 3 000 000 Kč. Úsporu lze použít na výdaje spojené se vzděláváním, vědeckými, výzkumnými, vývojovými nebo uměleckými činnostmi.

Daňové přiznání se podává na předepsaných formulářích, které vydává Ministerstvo financí ČR, a které se mohou každý rok měnit. Dalším způsobem je použití systému EPO na webu Finanční správy nebo účetního softwaru, který vyplnění přiznání umožňuje. Součástí daňového přiznání právnických osob je i účetní závěrka. Pokud poplatník vede jednoduché účetnictví, přikládá Přehled o majetku a závazcích a Přehled o příjmech a výdajích. Termín podání je nejpozději do tří měsíců od konce zdaňovacího období. V případě kontroly auditem nebo zpracování závěrky poradcem, se tento termín posouvá na šest měsíců. Pokud subjekt přiznání nepodá, následují sankce.

Daňové přiznání nemusí podávat poplatníci, kteří nemají žádné zdanitelné příjmy, nebo mají pouze příjmy osvobozené a příjmy, u kterých se daň vybírá srážkou.²⁵

²⁵ Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. § 38mb.

3 **Financování vybrané nestátní neziskové organizace²⁶**

Třetí kapitola bude věnována problematice financování. Nejdříve bude toto téma rozebráno teoreticky, kdy se dozvíme, jaké možností zdrojů neziskové organizace mají. Následně bude blíže charakterizována vybraná instituce – Sbor dobrovolných hasičů Kopytov, a po té aplikujeme získané informace.

3.1 **Obecné principy financování neziskových organizací**

Mezi základní principy financování neziskové organizace patří vícezdrojovost, samofinancování a fundraising, neziskovost a osvobození od daní.

Vícezdvořovost

Principem vícezdrojovosti je zajistit organizaci více zdrojů. Organizace tak není, v případě selhání jednoho zdroje, závislá pouze na něm. Zabezpečuje se tak menší negativní dopad při případném selhání zdroje. Důvodem je také to, že většina externích dárců (donátorů) není ochotna hradit veškeré náklady organizace.

Samofinancování a fundraising

O samofinancování se jedná, pokud je organizace schopná hradit své náklady svou činností. Jde např. o prodej vlastních výrobků, služeb, hmotného či nehmotného majetku, podnikání atd. Z užšího pohledu lze samofinancování označit jako podnikatelskou či jinou hospodářskou činnosti organizace. V čím větší míře probíhá samofinancování organizace, tím více je organizace nezávislá.

Jako fundraising je chápána činnost, kdy organizace hledá externí finanční i nefinanční zdroje. Tento způsob financování nenajdeme v žádném jiném sektoru. Jde o proces, kdy jsou oslovováni potencionální dárce, se kterými by měla být v ideálním případě navázána dlouhodobá spolupráce. Tím se získávají další finanční prostředky či hmotné a nehmotné zdroje nebo pomoc věcného charakteru (věcné dary, dobrovolnická práce atd.).

Neziskovost

Neziskový princip rozdělování příjmů je základním principem financování neziskových organizací. Všechny příjmy se musí použít na úhradu nákladů činností, které souvisejí s posláním organizace. Zisk zde nemůže být rozdělen mezi vlastníky. Dárce by měl být

²⁶ STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŽÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

neustále informován o tom, jak jsou použity jeho finance. Organizace si tak zaručuje průkaznost o tom, že dodržuje princip neziskovosti a buduje si u svých dárců důvěru.

Osvobození od daní

Vůči neziskovým organizacím jsou vytvořeny speciální daňové politiky. Je možné rozlišovat tři základní skupiny. Těmi jsou osvobození finančních toků neziskové organizace od daní, úlevy na daních neziskovým organizacím a úlevy na daních přispěvatelům.

Nejvýznamnějším je nejspíš osvobození příjmů z hlavní a podnikatelské činnosti od daně z příjmů právnických osob a také osvobození od daní majetkových. Druhá skupina je v praxi uplatňována tak, že organizace sice je daňovým poplatníkem, kdy žádné finanční toky nejsou osvobozeny od daně, ale může si uplatnit snížení daňové povinnosti. Poslední skupina daňové politiky funguje tak, že si osoby, které poskytnou neziskové organizaci dar, mohou jeho výši uplatnit jako nezdanitelnou část základu daně nebo odčitatelnou položku.

Pro organizaci jsou sice bezúplatné příjmy předmětem daně, ale dle § 19b odst. 2 písm. b, bod 1 ZDP jsou však osvobozeny za podmínky, že bude dar využit pro účely stanovené v § 15 odst. 1 nebo § 20 odst. 8 ZDP nebo pro kapitálové dovybavení takového subjektu.

3.1.1 Nástroje financování

Nástroje financování jsou uplatňovány buď automaticky ze zákona, nebo na smluvním základě (poskytovatel si vymezuje právo určit podíl, ze kterého budou výstupy financovány ve smlouvě). Rozeznáváme dvě základní skupiny nástrojů a to všeobecné platné nástroje a věcně odlišné nástroje.

Více si přiblížíme všeobecně platné nástroje, ke kterým patří časové a účelové použití rozpočtových prostředků. Vychází z legislativních opatření zákona o rozpočtových pravidlech veřejných rozpočtů. Jsou v nich obsaženy pravidla pro management neziskových organizací.

Dalším všeobecně platným nástrojem jsou rozpočtová opatření. Tento nástroj se uplatňuje v celém veřejném sektoru, kde neziskové organizaci poskytuje finanční prostředky jiná organizace ze svého rozpočtu. Pokud dojde ke změnám v rozpočtu nebo organizace čerpající finance žádá o změnu čerpání nebo výši rozpočtu, využijí se dílčí nástroje rozpočtových opatření.

V případě čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů se na organizace automaticky vztahují i všeobecné platné nástroje.

Věcně odlišné nástroje se většinou na běžné NNO nevztahují.

3.1.2 Finanční zdroje

Plánování a budování struktury finančních zdrojů patří k dlouhodobým strategickým cílům organizace. Každá organizace má způsob získávání zdroje na financování své činnosti upravený vnitřními předpisy nebo přímo legislativními předpisy. U státní neziskových organizací jde o přímé financování ze státního rozpočtu. Jiné zdroje se zde vyskytují minimálně (např. u příspěvkových organizací). Dále budeme brát v úvahu pouze nestátní neziskové organizace, pokud nebude řečeno jinak.

3.1.2.1 Veřejné financování

Veřejné financování zabezpečují instituce státní správy a samosprávy. Instituce státní správy zabezpečují financování z veřejných rozpočtů v rámci státní dotační politiky. Vláda schvaluje prioritní oblasti pro každý rok. Pro rok 2016 se jedná např. o tělesnou výchovu a sport, kulturu a boj s korupcí.²⁷ Pokud nezisková organizace vykonává svou činnost v některé z vybraných oblastí, může počítat s dotací z veřejných rozpočtů. NNO ovšem nemůže pracovat pouze s dotacemi. Mezi další veřejné zdroje patří zdroje související se zadáním veřejné zakázky, zdroje vyplývající ze smluv o poskytování služeb, zdroje poskytované na základě zákona a ostatní zdroje. Možnost financování u NNO je také z krajských, městských či obecních rozpočtů (zvláště u NNO regionálního významu).

3.1.2.2 Neveřejné zdroje

Dárcovství a sponzoring

Individuální dárcovství je zásadní oblastí. Vedení NNO musí důkladně zvažovat formu oslovování veřejnosti tak, aby ji zaujala a přesvědčila o spolupráci. Při oslovování veřejnosti za účelem získání prvních darů se volí plošná forma oslovení veřejnosti. Pokud chce organizace získat opakované dary, oslovuje většinu ty dárců, kteří pozitivně reagovali již při prvním oslovení. V případě, že se jedná o dary pravidelné, je nejlepší volit převod z účtu na účet.

V důsledku technologického rozvoje došlo i k novým technologiím u darování. Jednou z těchto případů jsou tzv. DMS. Jedná se o formu SMS zprávy, která podpoří vybranou organizaci finanční částkou (většinou 27 Kč).

²⁷ Vláda České republiky, usnesení vlády ČR ze dne 15. června 2015 č. 470 [online] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/usneseni-vlady/usneseni-vlady-cr-ze-dne-15--cervna-2015-c--470-132093/>

Pokud je v případě darování věc zapsaná ve veřejném seznamu, je forma darovací smlouvy předepsaná. V praxi se ovšem písemná forma doporučuje vždy. U příjemce daru, je-li veřejně prospěšným poplatníkem, je příjem z bezúplatného plnění osvobozen od daně.

Předmětem sponzoringu je obvykle reklama nebo propagace sponzora. Zde je nutno rozlišovat, zda se jedná o dar nebo sponzoring. Ten totiž podléhá zdanění.

Veřejné sbírky

Jedná se o velmi významný nástroj financování veřejně prospěšných aktivit. Tyto sbírky však podléhají velmi přísným podmínkám, v případě jejich porušení může dojít k poškození důvěryhodnosti organizace. Veřejnou sbírkou je získávání a shromažďování dobrovolných peněžitých příspěvků od předem určeného okruhu přispěvatelů pro předem stanovený veřejně prospěšný účel (Vít P., Praktický právní průvodce pro neziskové organizace, 2015, s. 109).

Sbírka se může konat jak dobru určitou tak i neurčitou. Určitá doba sbírky může být maximálně tři roky. Právní osoba, která se sbírka konat, má povinnost tuto skutečnost oznámit příslušnému krajskému úřadu podle jejího sídla. Sbírkou se mohou konat více způsoby: shromažďováním příspěvků na předem vyhlášeném zvláštním bankovním účtu, sběracími listinami, pokladničkami, prodejem předmětů a vstupenek, dárcovskými textovými zprávami a složením hotovosti do pokladničky.

Loterie a tomboly

Neziskové organizace mohou provozovat pouze dva typy loterií z celé řady, kterou jmenuje zákon. Těmi jsou peněžitá a věcná loterie. Dále pak tomboly.

Loterie i tomboly povoluje obecní úřad, správní poplatek činí pět tisíc korun. V současnosti je však poplatek pro tomboly snížen na pět set korun. U tombol, které jsou pořádány při různých slavnostech a zábavách, kde výhry dodávají především pořadatelé organizace, rozhoduje o podmínkách provozování tomboly příslušná obec podle vlastního uvážení.

Dobročinné aukce

Aukce neboli dražba je forma obchodování, kdy cena není předem stanovena, ale je určena až průběhem dražby. Dražená věc připadá tomu, kdo nabídl nejvyšší cenu. Podle Nového občanského zákoníku je stanoveno, že smlouva je uzavřena příklepem.

Dobročinná aukce může mít dvě podoby. Jednak dobrovolnou dražbu (zákon 26/2000 Sb., o veřejných dražbách), nebo o zvláštní formu nabídky na uzavření kupní smlouvy. V tomto případě se z pohledu zákona o dražbu nejedná. Zákonem jsou stanoveny složitě

podmínky pro konání dobrovolných dražeb, a proto se nepředpokládá, že by byly neziskovými organizacemi využívány ve velké míře. Naopak druhá alternativa je zajímavou společenskou událostí, kdy jsou nabízeny věci, které nezisková organizace dostala darem nebo za sníženou cenu.

3.2 Charakteristika vybrané nestátní neziskové organizace

Cílem této práce, je analýza hospodaření u konkrétní nestátní neziskové organizace. Nejprve si tedy naši organizaci představíme. Jedná se o Sbor dobrovolných hasičů Kopytov. Právně se jedná o formu pobočného spolku. Toto SDH je zapsáno u Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. Toto sdružení oficiálně zastřešuje všechny dobrovolnické sbory hasičů. V roce 2006 uzavřela VŠB-TUO s tímto sdružením smlouvu, kde se zavazují ke vzájemné spolupráci v oblasti odborné a studijní. Samotné sdružení pak provozuje své dvě vlastní školy.

Základními dokumenty pro SDH jsou Stanovy a Organizační řád SH ČMS. Statutárním orgánem je výbor, za který jedná starosta sboru. Ten tedy i mimo jiné odpovídá za účetnictví.

Hasiči Kopytova vedou jednoduché účetnictví. Je pro ně nejdůležitější peněžní deník. Kontrolu pokladny provádí revizní rada, která je složená ze tří členů výboru, a to dvakrát za rok. Na základě oznámení může kontrolu pokladny provést i revizor z okresního sdružení hasičů, což je v našem případě Karviná.

Hlavní činnosti SDH jsou hasičské činnosti a činnosti při ochraně obyvatelstva. Zde patří i hasičské soutěže a práce s mládeží. Většina těchto spolků se věnuje také pořádání kulturních akcí, kdy se jedná převážně o činnost ekonomickou.

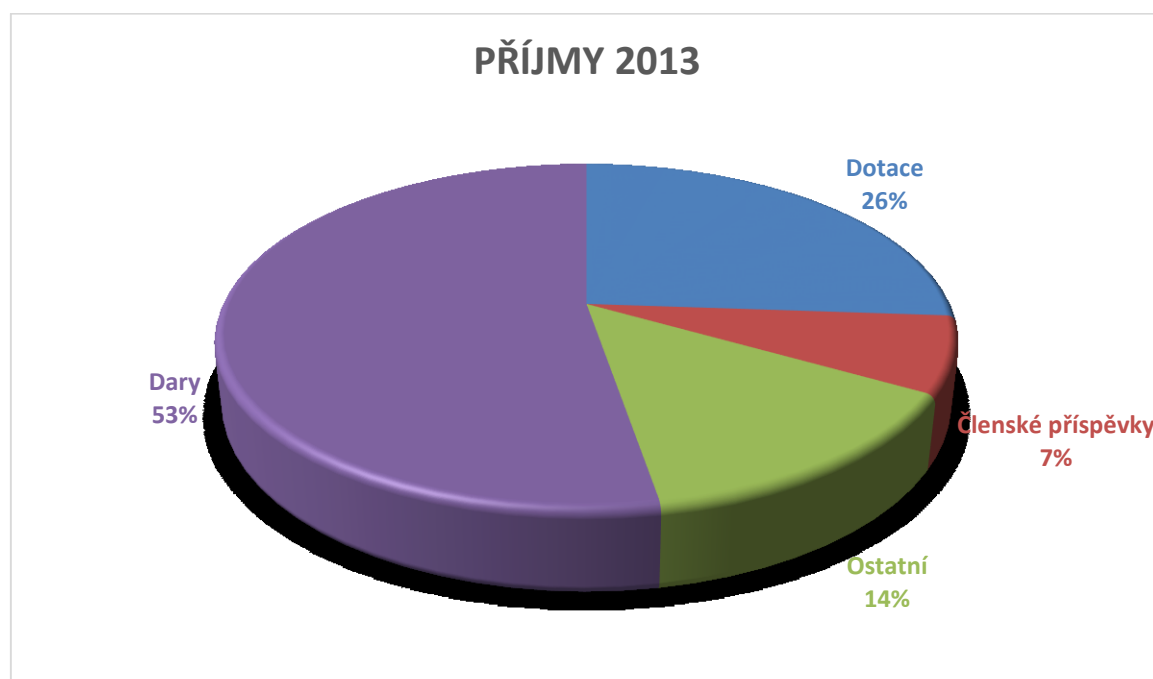
Obec, může zřídit u sboru tzv. jednotku. V tomto případě by veškeré náklady spojené s chodem (provoz zbrojnice, technika, PHM, ...) hradila ona. Toto sdružení nemá jednotku zřízenou obcí, ale samovolně. Jednotka u toho sboru tedy není oficiální a sbor si veškeré své náklady hradí sám.

3.3 Financování Sboru dobrovolných hasičů Kopytov

Složení příjmů sboru má rozmanitou strukturu. Mezi hlavní zdroje sboru patří dary a dotace. Jejich struktura a výše je každým rokem jiná. Jedná se zejména o dotaci nadřízené organizace, dotace z rozpočtu města a ostatní sponzorské dary. Sbor nezískal dotace kraje, státu a ani Evropské unie. Dalším zdrojem jsou členské příspěvky. Tento příjem patří mezi jeden z mála stabilních. Jeho výše se sice odvozuje od počtu osob ve sboru, ale je velmi nepravděpodobné, že by došlo k odchodu více členů najednou. Členské příspěvky se platí ročně, a musejí být schváleny valnou hromadou. Každý člen platí sboru částku 200 Kč.

V případě aktivních dětí je to pak 500 Kč. Starší členové nad 55 let platí 100 Kč. Dále sbor pořádá občasnou ekonomickou činnost, jako jsou plesy, taneční zábavy a soutěže. Novinkou pro tento rok bude stánek s občerstvením, který bude umístěn strategicky u cyklostezky. Tyto příjmy má sbor zařazené v položce ostatní, kde najdeme i půjčky a úvěry. Podrobněji si příjmy představíme na následujících grafech.

Graf 3.1

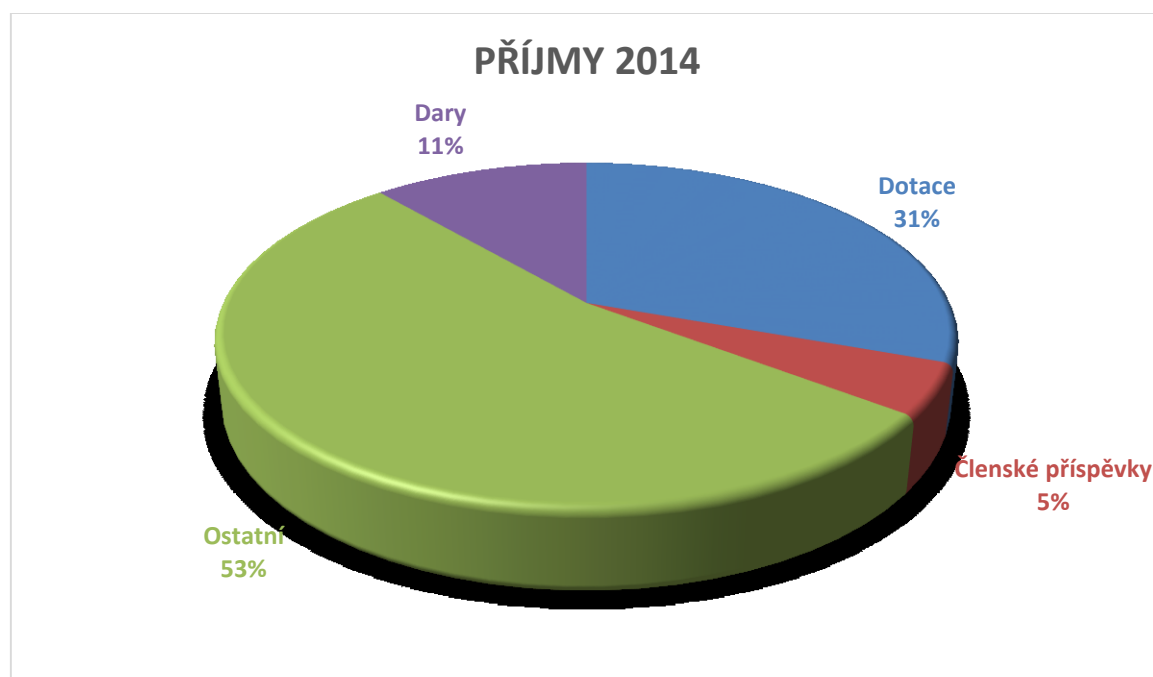
V grafu 3.1 Příjmy 2013 vidíme, že největší část tvoří dary, které v tomto roce byly v celkové výši 150 000 Kč. K hlavním sponzorům patří pan Ing. Tomáš Fodor, předseda Top 09. Velkou váhu takto vysokému daru můžeme přikládat i tomu, že v roce 2012 došlo u SDH Kopytov ke zrušení výjezdové jednotky a tím pádem i ke snížení jiných příjmů, jako jsou dotace. Dotace byly v celkové výši 74 304 Kč, z toho dotace od nadřízené organizace Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska činila 65 200 Kč a dotace z města 9 104 Kč. Členské příspěvky měly hodnotu 20 400 Kč a položka ostatní, která zahrnovala i ekonomickou činnost tvořila 40 000 Kč. Celkové příjmy za rok 2013 činily tedy 284 704 Kč.

Je možno říci, že v tomto roce tedy sbor existoval především díky sponzorskému daru, který činil více jak polovinu celkových příjmů. Podstatnou položkou však také byla dotace od nadřízené organizace, která tvořila více než čtvrtinu příjmů. Menší část už zaujímala skupina ostatních příjmů, které činily 14 % a nejméně se na příjmech podílely členské příspěvky a to

pouze ze 7 %. Je nutno ale přiznat, že i bez těchto položek by se sbor ocitl v nepříjemné finanční situaci.

Počáteční stav pokladny měl výši 536 Kč. Bankovní účet organizace v tomto roce ještě nevedla. Je tedy zřejmé, že v předchozím roce (2012) sbor hasičů se svými příjmy téměř nevyšel. V průběhu roku došlo k založení bankovního účtu, na kterém byl konečný stav v roce 2013 799,66 Kč. Peníze v hotovosti činily 1 297 Kč. V roce 2013 se tedy sboru vedlo o něco lépe než v roce předchozím.

Graf 3.2

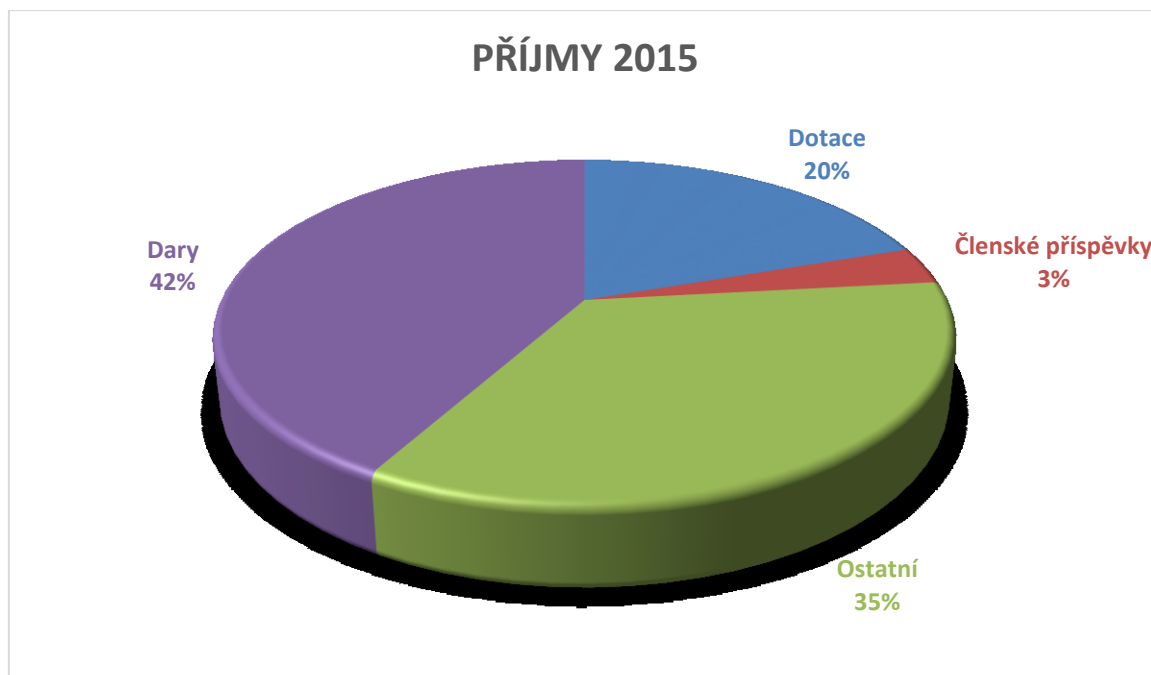

Z grafu 3.2 Příjmy 2014 je patrné, že se dary snížili a nyní ve výši 31 100 tvoří pouze 11 % příjmů. Dotace v tomto roce jsou v celkové výši 84 000 Kč. V tomto roce se snížila i dotace od zastřešující organizace, která poskytla sboru 54 000 Kč. Město Bohumín naopak svou dotaci zvýšil na 30 000 Kč. Můžeme pozorovat, že se zvýšila i položka ostatní na 146 980 Kč, a to z důvodu, že sboru byla poskytnuta půjčka. Členské příspěvky činily 13 250 Kč. Celková výše příjmů s částkou 275 330 Kč se však oproti předešlému roku příliš nelišila.

V roce 2014 byla tedy nejvyšším příjmem položka ostatní, která ukrývala půjčku. Můžeme říci, že tato půjčka musela být přijata z důvodu snížení darů a sbor by bez ní tedy nemohl existovat. Přesto, že dotace od Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska klesla o více než 10 000 Kč, tvoří celkové dotace téměř jednu třetinu celkovým příjmů. Je to z důvodu navýšení městské dotace a to o 20 896 Kč. Členské příspěvky se snížily na 5 % především kvůli odchodu některých členů a nezaplacení stávajících členů v čas.

V pokladně byly peníze s počátečním stavem v částce 1 297 Kč a na bankovním účtu 799,66 Kč. Na konci roku byl konečný stav v pokladně 441 Kč a v bance 1 551,37 Kč. Sbor si tedy vedl podobně jako v předešlém roce.

Graf 3.3

Graf 3.3 Příjmy 2015 nám dává najevo, že se struktura příjmů sboru moc neliší od předešlých let. Můžeme tedy předpokládat, že se podobným směrem bude vyvíjet i letos. V loňském roce činily dotace 87 700 Kč, z toho od nadřízené organizace 57 700 Kč, od města 30 000 Kč. Dary se opět zvýšily a to na 185 700 Kč a to především díky vyhlášení veřejné sbírky na Kopytovké hasiče. Členské příspěvky dosáhly na 15 500 Kč a položka ostatní 154 943 Kč.

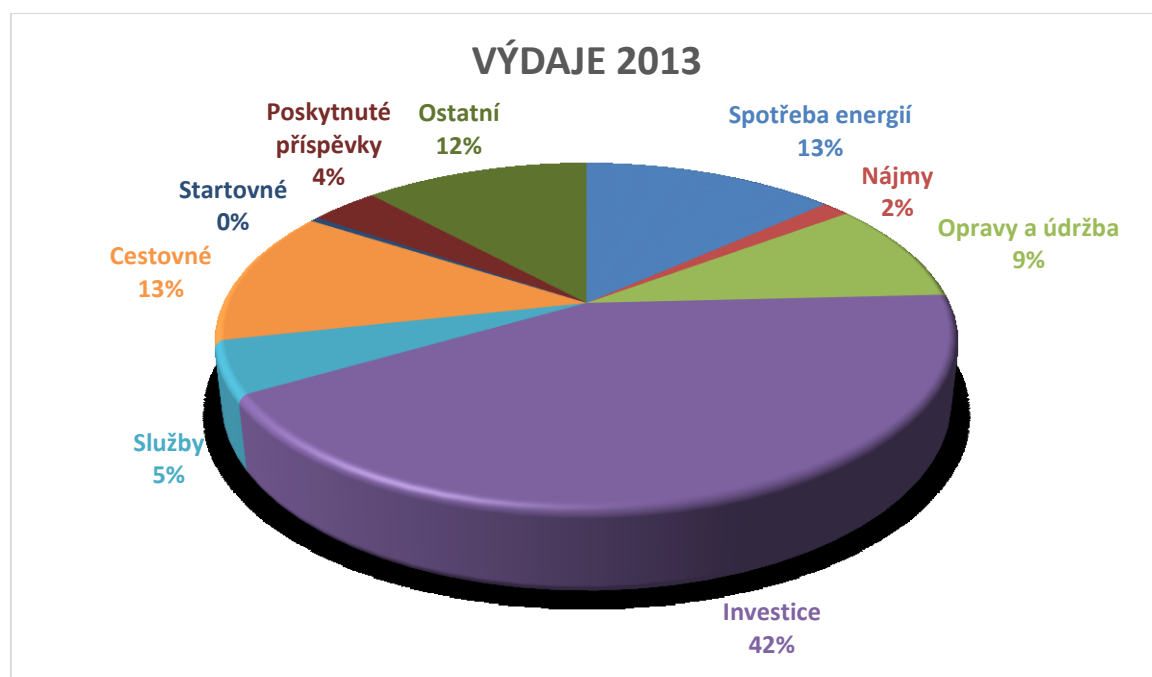
V tomto roce neexistuje položka, která by představovala více jak polovinu příjmů. Opět se tomu ale blíží dary. Opět se snížily dotace, a to více jak o polovinu oproti předešlému roku, na 14 %. Položka ostatní představovala 37 % a členské příspěvky se svými 4 % zůstaly téměř na stejné úrovni. Celkově tedy sbor hospodařil s příjmy ve výši 443 843 Kč.

Na účtu v bance bylo na začátku roku 1 551,37 Kč a v pokladně 441 Kč. Výsledek hospodaření za rok 2015 činil 49 434,69 Kč. Což oproti předchozím obdobím představuje pro sbor enormní zlepšení finanční situace.

Každá organizace má kromě svých příjmů také výdaje. U sboru to jsou především výdaje na základní služby, jako je elektřina, plyn, teplo, voda a další, které se v následujících grafech

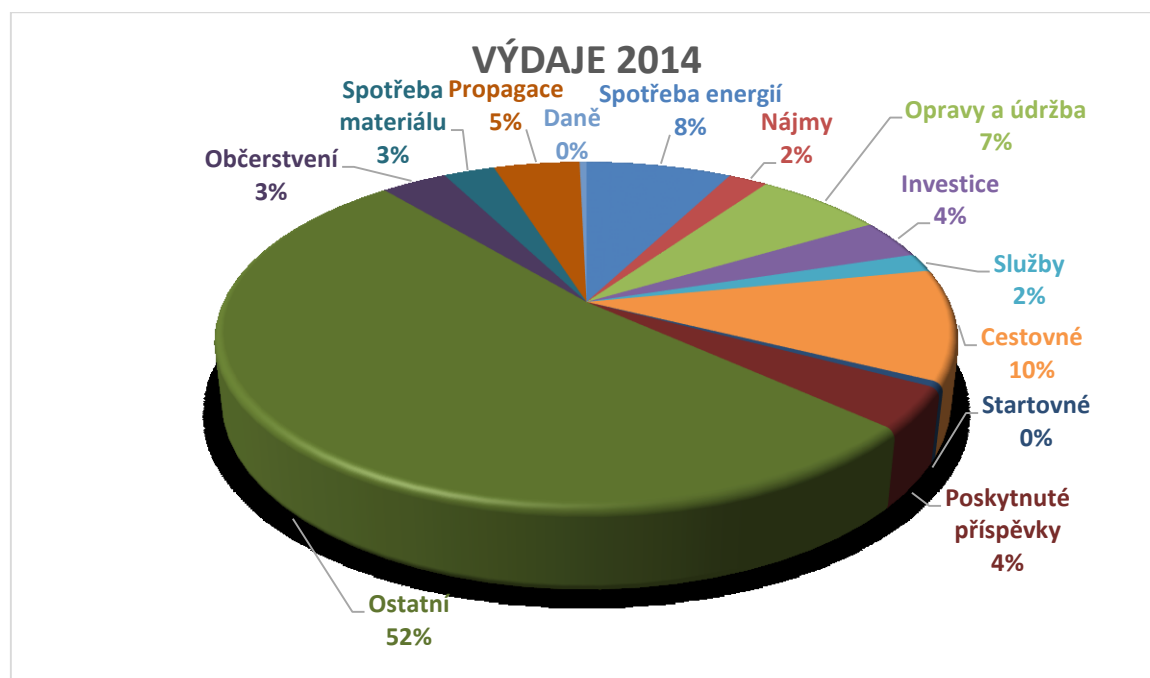
skrývají pod položkou spotřeba energií. Aby mohl vykonávat svou činnost, musí také platit nájem za hasičskou zbrojnici a louku, a vynakládat prostředky na nové investice. Se starým majetkem jsou spojeny opravy. Dále sboru vznikají výdaje za služby, čímž jsou myšleny telefonní poplatky, poštovní služby, internet, odpady atd. Na okresní zastupitelství sbor posílá 100 Kč za každého svého člena. Výdaje mají velmi širokou strukturu, a proto se k jejich podrobnějšímu rozložení dostaneme v následující části, kde budou pro lepší orientaci uvedeny i grafy podle roků, jako to bylo u příjmů.

Graf 3.4

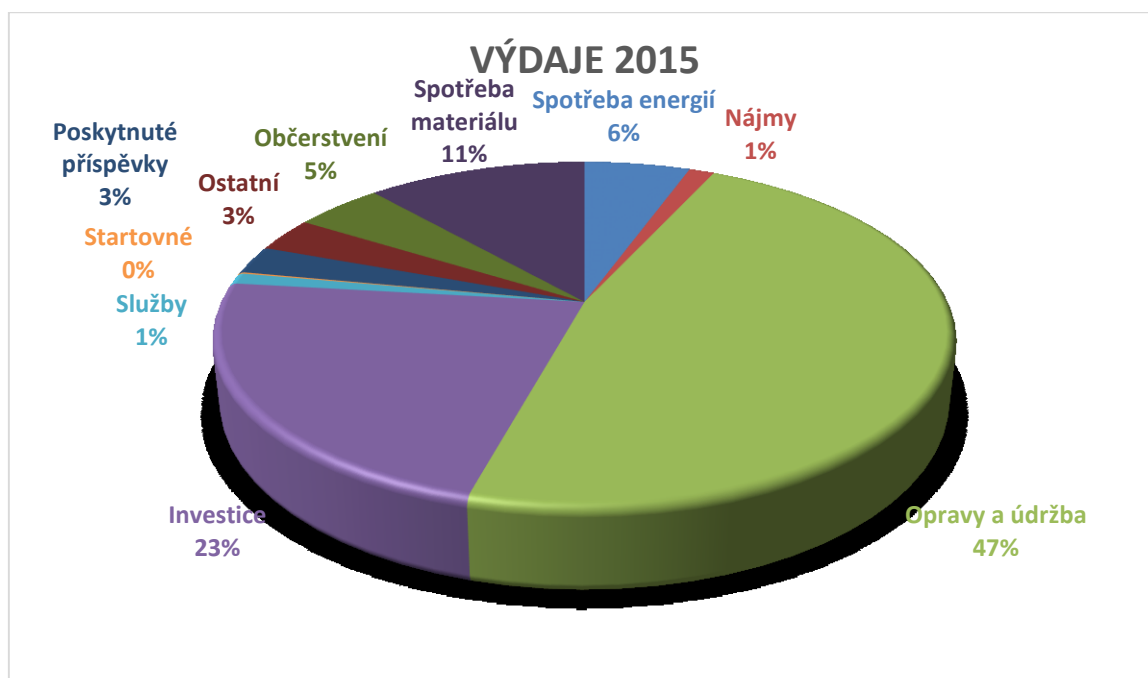
Strukturu výdajů sboru za rok 2013 znázorňuje graf 3.4 Výdaje 2013. Nejvíce zatěžujícím výdajem pro sbor byla investice v sumě 120 000 Kč, která činila 42 % celkových výdajů. Tyto finanční prostředky byly použity především na rekonstrukci hasičské zbrojnice. Oproti tomu menší zatížení s sebou neslo cestovné 35 827 Kč, což zaujímá 13 % výdajů. K nejdůležitějším výdajům patří také poplatky za energie, které se svými 37 689 Kč dosahovaly 13 %. Platby za služby byly ve výši 14 007,34 Kč, což představovalo 5 %. Oprava a údržba 26 693 Kč a tedy 9 %. Pod položkou nájmy se skrývá nájem za hasičskou zbrojnici a louku. Ten byl v částce 4 127 Kč a představoval 2 % výdajů. Poskytnutými příspěvky jsou myšleny odvody za členy sboru, které v roce 2013 činily se svými 1 200 Kč 4 % celkových výdajů. Skupinu ostatních výdajů tvoří především pojistky za automobil a zbrojnici, ale i jiné. Ta byla ve výši 33 400 Kč a činila 12 % celkovým výdajů. V roce 2013 měl sbor výdaje v celkové sumě 283 143,34 Kč.

Graf 3.5

Na grafu 3.5 Výdaje 2014 pozorujeme, že oproti roku 2013 kles tehdejší nejvyšší výdaj investice o celých 38 %. Nyní tedy tvoří se svými 10 170 Kč 4 % celkových výdajů. Na druhou stranu se zvýšil výdaj ostatní a to na 144 319 Kč a nyní tvoří víc jak polovinu celkových výdajů sboru, tedy 52 %. Je to především z důvodu splácení přijaté půjčky. Další položky nákladů již nezaujímají tak velká procenta, ale je nezbytné, aby byly také představeny. Poskytnuté příspěvky dosáhly částky 10 810 Kč a zaujímají 4 % na celku. Startovné ve výši 1 366 Kč a daně, které činily 1 000 Kč, se na celkových výdajích podílí procentuálně tak minimálně, že graf zobrazuje po zaokrouhlení podíl ve výši 0 %. Ve skutečnosti však startovné zaujímá 0,4 % a daně 0,3 % na celkových výdajích. Cestovné představuje 10 % s částkou 28 878 Kč, služby, ve výši 4 774 Kč, pokrývají 2 %, oprava a údržba 7 % s 18 661 Kč, nájem 2 % s 5 700 Kč a spotřeba energií se svými 21 090 Kč představuje 8% výdajů. V tomto roce začal sbor evidovat i výdaje na propagaci, která činila 12 458 Kč a zaujímala tak celých 5 % výdajů, materiál byl spotřebován ve výši 7 420 Kč, což představuje 3 % a občerstvení, které dosáhlo výše 9 540 Kč a zaujímá tak také 3 % na celkových výdajích. Celkové výdaje činily 276 186 Kč.

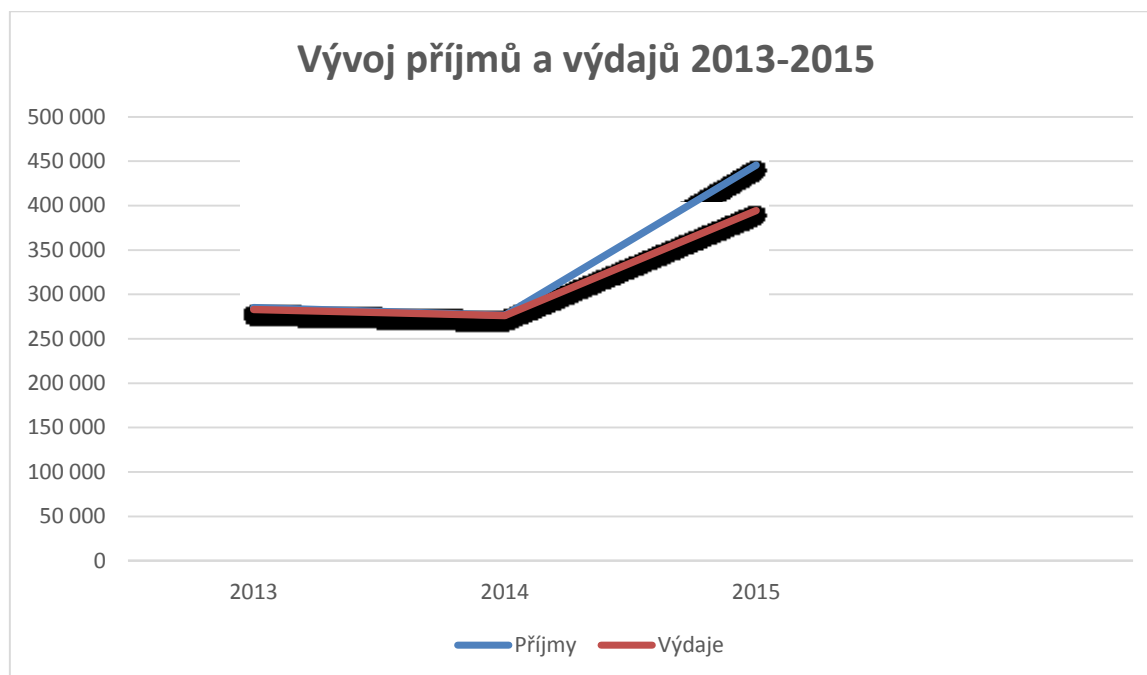
Graf 3.6

Z grafu 3.6 Výdaje 2015 je vidět, že nejvyššími položkami výdajů již nejsou ani investice, ale ani ostatní, ve kterých byly v roce 2014 zahrnuty i poplatky za půjčky. Největším výdajem v roce 2015 se stává položka opravy a údržba a to v sumě 186 983 Kč, kdy zaujímá 47 % celkových výdajů. Investice, se svými 23 %, ovšem následují hned za ní a to v hodnotě 88 942 Kč. Následující položky výdajů se opět moc nelišily. Služby činily 4 048,31 Kč, což představuje 1 %, startovné v sumě 500 Kč zaujímá 0% a poskytnuté příspěvky s 10 390 Kč se podílejí na výdajích ze 3 %. Ostatní výdaje měly výši 12 739 Kč a tvořily tak také 3 %. Nájem představují 1 % ve výši 5 200 Kč a spotřeba energií 6 % s částkou 21 876 Kč. Materiál se spotřeboval v částce 45 495 Kč a zaujímá tak 11 % na výdajích. Za občerstvení sbor zaplatil 18 235 Kč, což znamená 5 % výdajů. Celková suma výdajů v roce 2015 dělala 394 408, 31 Kč.

Shrnutí

Graf 3.7

Na grafu 3.7 Vývoj příjmů a výdajů 2013-2015 jasně vidíme, že příjmy v prvních dvou letech téměř přesně pokrývaly výdaje sboru. Od roku 2014 se může zdát, že se organizaci začíná vést lépe, ale musíme brát v úvahu, že je zatížena poměrně vysokou půjčkou, kterou v roce 2013 neměla. Přesto lze konstatovat, že by se finanční situace sboru mohla v budoucnu zlepšit.

Jak jsme si mohli všimnout, sbor eviduje ve výdajích položky, které po zaokrouhlení zaujímaly podíl z 0 %, a dalo by se říci, že by se tyto výdaje mohly přidělit k položce ostatní. Byly to např. daně a startovné. Jelikož aktivní účast na soutěžích představuje pro sbor jednu z hlavních činností, je vhodné tuto položku evidovat zvlášť i přes to, že je minimální. U položky daní, je možno doporučit její přesun a to z důvodu, že se nejedná o nijak velkou sumu a také se tento výdaj nepromítá do celkové struktury každým rokem.

Co se týče příjmů, lze doporučit jejich lepší evidenci. Z položky ostatní by bylo vhodné zvlášť evidovat příjmy z ekonomické činnosti a také příjmy, kterých sbor dosáhl za účast na soutěžích.

Plán pro rok 2016

Sbor má sestavený předběžný plán příjmů a výdajů na rok 2016. Počítá se s měsíčními zálohami na elektřinu v částce 1 670 Kč a 69 Kč na odpady. Po podrobnějším zkoumání bylo zjištěno, že se zálohy nepatrně snížily a to nejspíše v důsledku přeplatku. Jsou to ovšem jen

předběžné odhady a skutečnost se může velmi lišit. Platba za členy na okres má odhad v částce 10 800 Kč, což podle let minulých odpovídá. Pojištění je v předběžné výši 20 298 Kč (podrobněji jsou pojistky rozepsané v Příloze 4). Poplatek za technickou kontrolu a emise se odhaduje v částce 1 280 Kč. Nově zde vstupuje poplatek za třídění odpadu a to 500 Kč. Další výdaje jsou podrobně rozepsány v Příloze 4 (např. PHM, opravy, internet atd.). Sbor počítá s výdaji na cestovné ve výši 15 000 Kč, benzín do sekačky plánuje spotřebovat v částce 12 000 Kč a opravy očekává v sumě 20 000 Kč. Také se kalkuluje s výdaji na občerstvení za 3 000 Kč. Celkem se odhadují výdaje ve výši 114 772 Kč. Pokud však tuto částku porovnáme s výdaji z předchozích tří let, je velmi nepravděpodobné, že tato suma bude konečná.

Příjmy, se kterými může pro letošní rok sbor počítat, jsou dotace z města. Jistá částka, která bude organizaci poskytnuta, je stanovena na 67 700 Kč. Sbor může hospodařit také s členskými příspěvky, které by měly být ve výši 25 600 Kč. Jejich podrobnou strukturu můžeme vidět na grafu č. 3.8 Členská základna 2016.

Graf 3.8

Z grafu je patrné, že největší příjem, co se týče členských příspěvků má sbor od běžných členů, kde vybere částku 12 200 Kč. Mezi aktivními dětmi má sbor pouze 22 členů. Celkově za ně příspěvky čítají 11 000 Kč. Od svých členů starších 55 let sbor získá 2 400 Kč, což s příspěvkem 100 Kč na osobu je hned odvedeno nadřízené instituci.

Další jisté příjmy závisí na aktivitě samotných členů, a to jak už zmiňovaná akce Daruj krev s hasiči, tak i soutěže a různé akce pod organizací sboru.

S celkovými příjmy 93 300 Kč je jasné, že by sbor nebyl schopný přežít. Jeho příležitostí je tedy získání darů a dalších dotací, jako tomu bylo v předešlých letech.

4 Analýza hospodaření vybrané neziskové organizace

Tato kapitola bude ryze praktického charakteru. Z informací, které byly podrobně rozebrány v předchozí části, bude provedena horizontální a vertikální analýza sboru. Tyto analýzy budou aplikovány na výkaz příjmů a výdajů, jelikož sbor jiný majetek nebo závazky neeviduje. To by se však mělo tímto rokem změnit.

4.1 Horizontální analýza

Horizontální analýza, jinak také analýza trendů, dostala své jméno podle porovnávání údajů v řádcích, tedy v horizontu. Tato analýza sleduje vývoj položek finančních výkazů v čase. Obvykle jsou tedy údaje brány z rozvahy a výkazu zisku a ztráty. V našem případě budeme vycházet z výkazu příjmů a výdajů. Nejprve je nutné vypočítat tzv. absolutní a relativní změny všech položek, dle rovnic 4.1 a 4.2, které je pak možno porovnávat a ze kterých lze odvodit závěr.

$$\text{Absolutní změna} = U_t - U_{t-1} = \Delta U_t \quad (4.1)$$

$$\text{Relativní změna} = \frac{U_t - U_{t-1}}{U_{t-1}} = \frac{\Delta U_t}{U_{t-1}} \quad (4.2)$$

„kde U_t je hodnota ukazatele, t je běžný rok, $t-1$ je přechozí rok.“²⁸

Aby bylo možné provést horizontální a vertikální analýzu, byla vytvořena tabulka 4.1 Přehled z výkazů příjmů a výdajů 2013 – 2015, která vychází z příloh 1, 2 a 3. Tyto výkazy byly upraveny tak, aby odpovídaly skutečnosti a zároveň, aby bylo možné data využít. Položky, které byly nulové ve všech třech letech, nejsou v tabulce zahrnuty vůbec, a naopak, pokud vznikla položka, která byla v minulosti zahrnuta jinde, je připočtená ke své původní části.

V roce 2015 došlo k pojistné události a v důsledku toho ke zvýšení příjmů i výdajů. Jednalo se o vykradení hasičské zbrojnice. Škoda byla vyčíslena na 750 000 Kč. Pachatelé však byli dopadeni a část odcizených věcí byla vrácena.

²⁸ RICHTAROVÁ, Dagmar. *Sbírka příkladů z finančního řízení a rozhodování podniku*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 197 s. ISBN 978-80-248-3169-5. s. 79.

Tab. 4.1 Přehled z výkazů příjmů a výdajů 2013-2015 (v Kč)

Položka	2013	2014	2015
Členské a oddílové příspěvky	20 400	13 250	15 500
Dotace od nadřízené organizace	65 200	54 000	57 700
Dotace z rozpočtu města	9 104	30 000	30 000
Sponzorské dary	150 000	31 100	185 700
Ostatní příjmy	40 000	146 980	154 943
Příjmy celkem	284 704	275 330	443 843
Spotřeba energií	37 689	21 090	21 876
Nájmy	4 127	5 700	5 200
Opravy a údržba	26 693	18 661	186 983
Investice	120 000	10 170	88 942
Služby	14 007,34	4 774	4 048,31
Cestovné	35 827	28 878	
Účastnické a registrační poplatky, startovné	1 200	1 366	500
Poskytnuté příspěvky	10 200	10 810	10 390
Daně		1 000	
Ostatní náklady	33 400	144 319	12 739
Spotřeba materiálu		7 420	45 495
Občerstvení		9 540	18 235
Propagace		12 458	
Výdaje celkem	283 143,34	276 186	394 408,31

Zdroj: Vlastní zpracování dle Výkazu příjmů a výdajů 2013-2015

V tabulce jsou opraveny celkové příjmy v jednotlivých letech, jelikož byly ve výkazech příjmů a výdajů nalezeny chyby. Organizace do svých příjmů zahrnuje i zůstatky v pokladně a na účtu.

Tab. 4.2 Horizontální analýza

Položka	Změna 2014-2013		Změna 2015-2014	
	Absolutní (Kč)	Relativní (%)	Absolutní (Kč)	Relativní (%)
Členské oddílové příspěvky a	-7 150	-35	2 250	17
Dotace od nadřízené organizace	-11 200	-17	3 700	7
Dotace z rozpočtu města	20 896	230	0	0
Sponzorské dary	-118 900	-79	154 600	497
Ostatní příjmy	16 980	42	7 963	5
Příjmy celkem	-8 613	-3	168 513	38
Spotřeba energií	-16 599	-44	786	4
Nájmy	1 573	38	-500	-9
Opravy a údržba	-8 032	-30	168 322	902
Investice	-109 830	-92	78 772	775
Služby	-9 233,34	-66	-725,69	-15
Cestovné	-6 949	-19	-28 878	-100
Účastnické registrační poplatky, startovné a	166	14	-866	-63
Poskytnuté příspěvky	610	6	-420	-4
Daně	1 000	nelze	- 1 000	-100
Ostatní náklady	110 919	332	-131 580	-91
Spotřeba materiálu	7 420	nelze	38 075	513
Občerstvení	9 540	nelze	8 695	91
Propagace	12 458	nelze	-12 458	-100
Výdaje celkem	-6 957,34	-2	118 222,31	43

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 4.2 Horizontální analýza a výpočtů, které v ní byly provedeny lze říci, že velký počet jednotlivých položek se velmi výrazně změnil a to ať už pozitivním nebo negativním směrem.

V období 2013 a 2014 podstatně ovlivnily výši celkových příjmů celkové dotace, kdy jejich jednotlivé položky z části klesaly a některé rostly. Dotace od SH ČMS se snížily o 17 %, což činí 11 200 Kč. Sponzorské dary zaznamenaly rapidní pokles a to o 79 %. Tyto dary se tedy snížily o absolutní částku 118 900 Kč. Členské příspěvky zaznamenaly také pokles a to o 35 % a tedy 7 150 Kč. Naopak dotace z rozpočtu města vzrostly o 20 896 Kč,

což oproti roku 2013 dělá celých 230 %. Nárůst o 42 % pozorujeme i u položky ostatní příjmy, což představuje 16 980 Kč. Přesto, že určité položky příjmů zaznamenaly enormní snížení, celkové příjmy se snížily pouze o 3 % a tedy o 8 613 Kč.

Ve sledovaném období klesly i celkové výdaje a to o 6 957, 34 Kč. Tato částka představuje pouze 2 %. Už zde můžeme tedy pozorovat, že příjmy klesají rychleji. K jednotlivým položkám lze říci, že největší úspora nastala u investic, kde klesly výdaje o 92 %, což představuje 109 830 Kč. Klesly také výdaje na energie o 44 %, opravy a údržba o 30 %, výdaje na služby o 66 % a cestovné o 19 %. Naopak se zvýšily výdaje na nájemné o 38 % a tedy o 1 573 Kč. Sbor také zvýšil účast na soutěžích, což se promítá ve zvýšení startovného o 14 %. Nepatrný nárůst o 6 % zaznamenaly i poskytnuté příspěvky. Velmi výrazně se změnila i výše ostatních výdajů. Ty se zvýšily o 332 %, což představuje částku 110 919 Kč.

V letech 2014 a 2015 pozorujeme nárůst jak celkových příjmů, tak i výdajů. Příjmy zaznamenaly nárůst o 38 %. Žádná položka v tomto sledovaném období nevykazuje pokles. Členské a oddílové příspěvky se zvýšily o 17 %, což činí 2 250 Kč. Dotace od SH ČMS vzrostly pouze o 7 % a tedy o 3 700 Kč. Městské dotace se drží na stejné úrovni, což by pro sbor Kopytov mohlo znamenat stabilní příjem i v budoucnu. O 497 % se zvýšily také dary, což představuje částku 154 600 Kč. Ostatní příjmy zaznamenaly nárůst o 5 % a tedy o 7 963 Kč.

V roce 2015 vzrostla spotřeba energie a tedy i výdaje s ní spojené o 4 %. To činí 786 Kč. Naopak výdaje na nájem klesly o 500 Kč, což představuje 9 %. Vynaložené výdaje na opravy a údržbu zaznamenaly zvýšení o 902 % a tedy o 168 322 Kč. Zde tedy pozorujeme dopad pojistné události, kdy byla potřeba vynaložit prostředky např. na opravu poškozené zbrojnice. Rapidně vzrostly i investice a to o 775 %, které představují 78 772 Kč. Opět to přikládáme za vinu vykradení zbrojnice. Dále se zvýšily i výdaje na občerstvení a spotřebu materiálu a to o 91 % a 513 %. Příčinu toho můžeme hledat ve zvýšení počtu různých akcí a programů, jak pro veřejnost, tak pro ostatní SDH. Naopak můžeme pozorovat pozitivní pokles výdajů na služby o 15 %, což činí pouhých 725,69 Kč. Cestovné se snížilo o celých 100 % a to z důvodu, že hasiči přestali tento výdaj posuzovat samostatně a přesunuli ho ke spotřebě materiálu. Pokles zaznamenala i položka startovné a to o 63 %. To zapříčinila menší účast na soutěžích. Klesly také poskytnuté příspěvky o 4 %, které představují 420 Kč. Položka ostatní klesla o 131 580 Kč, což zaujímá 91 % oproti roku 2014. Sboru odpadla položka daně a propagace z důvodu, že sbor v roce 2015 žádnou propagaci nerealizoval. Položka daně byla evidována jenom v jednom roce a to z důvodu, že se pod ní skrývá koncese na alkohol. Celkové výdaje se tedy zvýšily o 43 %, a tedy o 118 222,31 Kč. V případě rozdílu příjmů a

výdajů můžeme pozorovat, že se sboru začalo poměrně dařit a vykazuje oproti předchozím létům značný zisk a to 50 290,69 Kč. To způsobil příjem ve formě veřejné sbírky. Nesmíme ovšem zapomenout na to, že ještě nebyly uhrazeny všechny náklady vzniklé po pojistné události.

4.2 Vertikální analýza

U vertikální analýzy zjišťujeme podíl jednotlivých položek na celku. Je tedy založena na procentním rozboru výkazů. Na rozdíl od horizontální analýzy, kde se údaje porovnávají po řádcích, zde se jedná o srovnání jednotlivých sloupců. V některých literaturách se také můžeme setkat s označením analýza struktury. Při výpočtu u této analýzy postupujeme dle rovnice 4.3 a opět vycházíme z dat uvedených v tabulce 4.1.

$$\text{Podíl na celku} = \frac{U_i}{\sum U_i} \quad (4.3)$$

„kde U_i je hodnota dílčího ukazatele, $\sum U_i$ je velikost absolutního ukazatele.“²⁹

Tab. 4.3 Vertikální analýza

Položka	Podíl na celkových příjmech/výdajích (%)		
	2013	2014	2015
Členské a oddílové příspěvky	7,17	4,81	3,49
Dotace od nadřízené organizace	22,90	19,61	13
Dotace z rozpočtu města	3,20	10,90	6,76
Sponzorské dary	52,69	11,30	41,84
Ostatní příjmy	14,05	53,38	34,91
Příjmy celkem	100,00	100,00	100,00
Spotřeba energií	13,31	7,64	5,55
Nájmy	1,46	2,06	1,32
Opravy a údržba	9,43	6,76	47,41
Investice	42,38	3,68	22,55
Služby	4,95	1,73	1,03
Cestovné	12,65	10,46	0
Účastnické a registrační poplatky, startovné	0,42	0,49	0,13
Poskytnuté příspěvky	3,60	3,86	2,63
Daně	0	0,36	0
Ostatní náklady	11,80	52,25	3,23
Spotřeba materiálu	0	2,69	11,54
Občerstvení	0	3,45	4,62
Propagace	0	4,51	0
Výdaje celkem	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování

²⁹ RICHTAROVÁ, Dagmar. *Sbírka příkladů z finančního řízení a rozhodování podniku*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 197 s. ISBN 978-80-248-3169-5. s. 79.

Tabulka 4.3 Vertikální analýza dokazuje, že struktura příjmů je v roce 2013 převážně tvořena z dotací od nadřízené organizace a sponzorských darů, kdy tyto položky dohromady tvoří 75,59 % celkových příjmů, kdežto v roce 2014 se největší podíl příjmů přesunul na položku ostatní příjmy, které tvoří 53,38 % příjmů. Hned za nimi jsou opět dotace se svými 19,61 %. V roce 2015 se tyto dvě položky rozložily, žádná však netvořila více jak polovinu příjmu celkových, jako tomu bylo v předchozích letech. Zde se tedy opět projevuje velká závislost sboru na dotacích. Minimálně se na složení celkových příjmů podílí členské a oddílové příspěvky, jejichž podíl se v jednotlivých letech nijak výrazně neměnil. V roce 2013 tento příjem tvořil 7,17 % a v následujících letech zaznamenal nepatrný pokles na 4,79 % a 3,49 %. U dotací, které byly poskytnuty od města, můžeme sledovat v průběhu let různý podíl na celkové sumě. To je ale způsobeno právě odlišnou výší celkových příjmů. Pravdou je, že v roce 2014 a 2015 se tato dotace vůbec neměnila. Naopak sponzorské dary se na příjmech podílejí v roce 2014 nejméně. To můžeme přikládat i tomu, že v roce 2013 měly dary vysokou výši z důvodu vyrovnání jiných příjmů, o které sbor přišel následkem zrušení výjezdové jednotky, a v roce 2015 se dary zvýšily následkem pojistné události. Ostatní příjmy tvoří v roce 2013 pouhých 14,05 %. Následující rok však zaznamenaly nárůst na 53,38 % a v roce 2015 činí 43,04 %.

U výdajů mají největší zastoupení v prvním roce investice, a to 42,38 %. Hned za nimi to jsou se svými 13,31 % výdaje na energie, cestovné, které tvoří 12,65 % a položka ostatní náklady s 11,80 %. V následujícím roce 2014 se na výdajích nejvíce podílejí ostatní náklady a to více než z poloviny. Zaujímají tedy 52,25 %. Cestovné se proti předešlému roku moc nezměnilo, ale můžeme říct, že se tyto výdaje pohybují pozitivním směrem dolů. Nyní tvoří 10,46 %. Menším dílem se na výdajích podílejí i spotřeba energie (7,64 %) a opravy a údržba (6,76 %). V tomto roce začaly samostatně sledovat i nové položky výdajů. Je to spotřeba materiálu, která tvoří 2,69 % celku, výdaje na občerstvení s 3,45 % a propagace podílející se na výdajích z 4,51 %. Rok 2015 přinesl proti předchozím letům poměrně rovnoměrné rozložení položek výdajů. Žádná položka již nepředstavuje více než polovinu, ale přesto mají největší zastoupení výdaje na opravy a údržbu, které činí 47,41 % a investice se svými 22,55 %. Opět se do struktury hospodaření prolíná vykradení hasičárny. Nejmenší zastoupení u celkových výdajů mají položky nájemné, služby, účastnické a registrační poplatky a startovné, což je pro sbor velmi pozitivním zjištěním, jelikož tyto výdaje patří mezi základní, a není nijak možné jejich zastoupení z výdajů vypustit úplně. Co se týče položky poskytnutých příspěvků, ty jsou v průběhu let stabilní, ale pouze co se týče poměru na

celkových výdajích. Nesmíme zapomenout, že tyto položky se posuzují z hlediska celku, který se každým rokem mění. Tím pádem je skutečná výše poskytnutých příspěvku různá.

Tab. 4.4 Výsledky hospodaření

	2013	2014	2015
Výsledek hospodaření	2 096,66	1 240,66	50 675,35

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka 4.4 Výsledky hospodaření nevychází z výkazů příjmů a výdajů, jelikož ty nebyly provedeny úplně správně. Při výpočtech výsledku hospodaření se vycházelo převážně z tabulky 4.1 Přehled z výkazů příjmů a výdajů 2013-2015 a počátečních stavů v pokladně a na bankovním účtu.

Jak je možno vidět z tabulky, výsledky hospodaření v letech 2013 a 2014 byly velmi nízké. Lze říci, že sbor se svými příjmy vystačil téměř akorát tak, aby pokryl své výdaje. Rok 2015 však s sebou přinesl vítanou změnu v rapidním nárůstu zisku. Tento zisk by za normálních okolností byl pro organizaci velmi přínosný. Opět ale musíme připomenout, že z tohoto výsledku hospodaření nejspíš půjde ještě velká část na dokoupení techniky, která se po odcizení nevrátila.

4.3 Analýza SWOT

Cílem SWOT analýzy je charakteristika silných (strenghts) a slabých (weaknesses) stránek organizace a jejich příležitostí (opportunities) a hrozeb (threats). Silné a slabé stránky patří k analýze vnitřního prostředí, kdežto analýza příležitostí a hrozeb se řadí k prostředí vnějšímu.

Tab. 4.5 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Vzdělávání členů - Technické vybavení - Akce pro mladé hasiče a veřejnost 	<ul style="list-style-type: none"> - Závislost na dotacích a darech - Zastaralé vybavení - Vedení účetnictví
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - Získání dotací z EU - Více výdělečných akcí - Získání nových členů - Noví sponzoři 	<ul style="list-style-type: none"> - Snížení dotací - Snížení členů, kde se vážou členské příspěvky - Vznik nového SDH v okolí

Zdroj: Vlastní zpracování

Z vytvořené SWOT analýzy (tab. 4.5 SWOT analýza) jdou vidět jak stránky silné, které by organizace měla rozvíjet a podporovat, tak i stránky slabé, které by bylo vhodné v budoucnosti redukovat. Mezi silnými stránkami nalezneme vzdělávání členů, čímž je myšleno např. školení jak v oblasti požární ochrany, tak základní zdravotní vzdělávání. Členové tohoto SDH podstupují také školení na rozhodčí soutěží pro hasiče, což u každého sboru této velikosti není prioritou. Mezi další silné stránky je také zařazena organizace akcí pro mladé hasiče a veřejnost. Sbor každým rokem pořádá hasičské tábory, plesy, taneční zábavy atd., čímž se dostává do podvědomí veřejnosti a potencionálním sponzorům. Jelikož se tento spolek aktivně zapojuje u technické pomoci, jako jsou např. povodně, má také poměrně slušnou požární techniku. Na druhou stranu musíme zdůraznit, že tato technika je ve velké míře zastaralá, což hraje roli ve slabých stránkách. Mezi slabé stránky musíme zařadit také vedení účetnictví, které je neúplné a ve velké míře také nepřehledné. Sbor se měl za každých okolností zaměřit na eliminaci této slabé stránky. K těm také patří závislost spolku na dotacích a darech. Pokud by nastala situace, že by je nezískal, nejspíš by to vedlo k jeho zániku. Toto vede k příležitosti pořádat více akcí, které by sboru přinesly zisk. V letošním roce má sbor v plánu provozovat víkendové občerstvení, což by mohlo finanční situaci zlepšit. Dále by zde bylo možno získat nové členy, na které by se vázaly členské příspěvky, získání nových dotací např. z fondů Evropské unie. To by ale vyžadovalo přechod na podvojný účetnictví, což by bylo v situaci, v jaké se účetnictví nachází dnes, jistě velmi obtížné, či dokonce nemožné. Mezi další příležitosti patří získání nových potencionálních sponzorů. S příležitostmi souvisí také hrozby, jako je snížení nebo úplná ztráta dotací nebo odchod stávajících členů, což by vedlo ke snížení členských příspěvků. Hrozbou pro tento spolek je také vznik nového SDH v okolí.

Sbor by se měl zaměřit na své příležitosti, jelikož ty jdou na rozdíl od hrozeb alespoň z části ovlivnit.

5 Závěr

Bakalářská práce na téma Analýza hospodaření vybrané nestátní neziskové organizace se skládá ze dvou částí. První část, teoreticko-metodickou, tvoří převážně kapitola druhá a úvod do kapitoly třetí.

V kapitole druhé jsme byli seznámeni s problematikou neziskového sektoru, která byla podrobně rozvedena. Detailně byly rozebrány i funkce těchto organizací a také jejich druhy. U vybraných druhů bylo detailněji rozvedeno jejich založení a vznik, zánik a řízení. Závěrem kapitoly bylo zmíněno i účetnictví a daňová problematika.

Druhá část a tedy zbytek práce byl zaměřen na aplikaci popsané teorie v praxi. Začátek kapitoly třetí byl ještě teoretického charakteru, kdy byly obecně popsány možnosti zdrojů v neziskovém sektoru. Následně byla charakterizována vybraná organizace – SDH Kopytov. Její příjmy a výdaje byly detailně rozebrány a popsány, a pro lepší orientaci byly vytvořeny grafy. Aby bylo možné přejít k samotným analýzám, byla vytvořena tabulka, ve které došlo k úpravě přiložených výkazů tak, aby bylo možné aplikovat vybrané analýzy.

Cílem práce byla analýza hospodaření, ke které bylo dospěno podrobným rozebráním finančních zdrojů a výdajů vybrané organizace, a následně byly provedeny horizontální, vertikální a SWOT analýzy. Z těchto výpočtů bylo zjištěno, že hlavním příjmem vybraného spolku jsou dotace. Závislost na dotacích však byla uvedena také jako slabá stránka sboru. Finanční situace této organizace se tak stává velmi nestabilní. Proto bylo doporučeno zahájit ekonomickou činnost, kdy by měl sbor svůj příjem pod kontrolou a snížit by tak svou závislost na přijatých dotacích. Tuto činnost by však měl sbor detailněji a přehledněji evidovat. Dalším krokem, jak by bylo možno finanční situaci zlepšit, je snížení výdajů. Tento postup by však byl velmi obtížný, jelikož struktura výdajů byla v analyzovaném období velmi rozmanitá a nelze tedy říci, které položky by se měly konkrétně snížit. Bylo však doporučeno snižovat obecně všechny výdajové položky podle možností.

Sbor by se měl především zaměřit na zlepšení účetnictví, které je velmi špatně vedeno. Ke změnám by mělo dojít již tímto rokem, kdy se má začít s evidencí majetku. Jakmile by organizace začala vést účetnictví ve správné formě, byla by zde reálnější možnost přechodu na podvojný účetnictví a tím by si mohla zajistit možnost získání dotací i z Evropské unie.

Celkové hospodaření sboru je na špatné úrovni. Co se týče financí, měl by se spolek zaměřit na alternativní zdroje a to ať už vlastní činností nebo pomocí nových sponzorů a dotací. Hasiči by mohli zvýšit své příjmy prodejem občerstvení, jak mají v tomto roce

v plánu. Zde je však zapotřebí dobře nastavit ceny a zásoby, aby nedošlo ke ztrátám. Nebýt snahy a odhodlanosti členů, nejspíš by už tento spolek z finančních důvodů neexistoval.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace: (teorie a praxe)*. Praha: Oeconomica, 2009. 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

DOBROZEMSKÝ, Václav a Jan STEJSKAL. *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 398 s. ISBN 978-80-7478-799-7.

HYÁNEK, Vladimír. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, 2011. 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Nevýdělečné organizace* 2012. 8. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 294 s. ISBN 978-80-7357-737-7.

MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. Vyd. 11. Olomouc: ANAG, 2011. 163 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

RICHTAROVÁ, Dagmar. *Sbírka příkladů z finančního řízení a rozhodování podniku*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. 197 s. ISBN 978-80-248-3169-5.

STEJSKAL Jan., *Ekonomika neziskové organizace*. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2010. 272 s. ISBN 978-80-86825-55-7.

STEJSKAL, Jan, Helena KUVÍKOVÁ a Kateřina MAŤÁTKOVÁ. *Neziskové organizace - vybrané problémy ekonomiky: se zaměřením na nestátní neziskové organizace*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 169 s. ISBN 978-80-7357-973-9.

STUHLÍKOVÁ, Helena a Sofie KOMRSKOVÁ. *Zdaňování neziskových organizací: zejména příspěvkových organizací, krajů, obcí, občanských sdružení, nadací, veřejných vysokých škol, veřejných výzkumných institucí a obecně prospěšných společností s příklady z praxe* 2013. 9. vyd. Olomouc: ANAG, c2012. 279 s. ISBN 978-80-7263-774-4.

TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. Praha: Professional Publishing, 2008. 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.

VÍT, Petr. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2015. 157 s. ISBN 978-80-247-5477-2.

Elektronické dokumenty a ostatní

Advokátní kancelář Pavelec. Články. Založení nadace. [online]. Dostupné z: <http://www.aktp.cz/cs/zalozeni-nadace>

FAFT Special Recommendation VIII: Non-profit organizations [online]. Dostupné z: <http://www.un.org/en/sc/ctc/docs/bestpractices/fatf/9specialrec/9special-rec8.pdf>

Vláda České republiky, usnesení vlády ČR ze dne 15. června 2015 č. 470 [online] Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/ppov/rnno/usneseni-vlady/usneseni-vlady-cr-ze-dne-15--cervna-2015-c--470-132093/>

Vyhláška č. 500 ze dne 6. listopadu 2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví.

Zákon č. 3 ze dne 27. listopadu 2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

Zákon č. 90 ze dne 25. ledna 2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 563 ze dne 12. prosince 1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

Seznam zkratek

EPO – Elektronické podání pro finanční správu

OSS – Organizační složky státu

OPS – Obecně prospěšná společnost

OZ – Občanský zákoník 1964

SDH – Sbor dobrovolných hasičů

SH ČMS – Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

SNO - Státní nezisková organizace

NNO – Nestátní nezisková organizace

NOZ – Nový občanský zákoník

ZÚ – Zákon o účetnictví

ZDP – Zákon o dani z příjmů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- беру на ве́доміі, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 6. 5. 2016

Jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha 1 Výkaz příjmů a výdajů subjektu: SDH Kopytov za rok: 2013

Příloha 2 Výkaz příjmů a výdajů subjektu: SDH Kopytov za rok: 2014

Příloha 3 Výkaz příjmů a výdajů subjektu: SDH Bohumín – Kopytov za rok: 2015

Příloha 4 Plán plateb rok 2016